Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Газет арадувла 1923 шера дениз

№ 69 (5176). ЕРА, 8 июнь, 1972 шу. Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

ДЕГ ТIАРЧА БЕЗАМЦА

5 июне КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Советан Президиумо, СССР правительство Йоккхача Кремлевски дворецан Грановити палате СФРЮ Президенте, Югославе коммунистий Союза Председателан Иосип Титой цуй сесаген сийна шу оттадир.

Шу оттаделлача президентаца цхьана хилар цуьнца баьхка югославски партийни пачхьалкхен деятелаш.

Советски оагIонгахьара хилар Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателан заместитель С. В. Ниязбеков, СССР Министрий Совета Председателан заместителаш Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, СССР Лакхехьарча Совета Къаьмнийн Советан председатель Я. С. Насриддинова, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе, СССР министраш, пачхьалкхен комитетийн председателаш, кхыбола официальни нах.

Шу оттадаьча новкъосташа Л. И. Брежневей Иосип Броз Титос къамелаш дир.

Шу чакхдаьлар дег тIарча безамца.

(ТАСС).

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

Веза новкъост Тито!

Хьомсара новкъост Йованка Броз!

Деза новкъостий!

ХIинцале Николай Викторович Подгорне дIаделлар вай веззача хьешана Советски Союза дезагIа дола совгIат — Ленина орден. Сона чIогIа дика хет, новкъост Тито, КПСС ЦК Политбюро берригача членийн, членашка кандидатийн, секретарий а цIерачIа цIенкха а дег чура шо даькъала дуьйцуш хIо уназцIена хилар, дукхача шерашка вахар, вежарашкарча югославски халкъа долча беркате, советско-югославски отношенеш дIахо а дегIайоалларех чIогIъярех хьашттий дуьхьа хьинаре, беркате Iа болх бар долуш лоьпа баккхаш. (ТIоараш тох). Оаха боккха мах бу, новкъост Тито, тха мехкаша шун йолча доттагIала отношенеш Советски Союзан Югославен юкъера доттагIала чIогIдара тIехьа оаш беча белхаш.

Тхо дукхазза тийшна, новкъост Тито, вай вежарашкахьа йолча партешта юкъера, вай халкъашта юкъера буьззамаш тIа-тIа айхагIен массе оагIорахьарех хилийтара хIара вай вIашагIкхетаро гIо деш хилларх.

ЧIогIа беркате хилар дIадахача шера сентябрь бетта Белграде хинна доттагIала къамелаш. Советско-югославски отношенеш дегIайоаллача дизза дерхIа а доагIаш доархIаме гIулакх да аьл мегаргда Белграде вIашагIкхетарех.

Белграде тIайийцача вай цхьана заявлене тIа оттадеьча, цхьана деча советско-югославски гIулакхийн принципаш цна бо... а вахаре мегаш а хилар чIогIIду хIара дениа йолча практикане. Тхона раьза а долаш гу мар лерда тIа беш боле боккха а пайдане а болх, из аргдар, вай мехкий отношенешна дикагIчуьга дикка лоархIаме гIа боаккх. Из холу дукхача доакъошка партийни новкъарча контакташка, экономически, Iилма-технически, культурни буьззамаш дегIадоагIача, вай цхьана леладу гIулакхаш ма могга дIаьхегIа хилийта вIаши уйла хиларна.

Тхо теш, Советски Союзе оаш еча визито дIахо а советско-югославски отношенеш дегIайоалларá дика гIулакх деш, вай шиннена а мехка беркате, машарон социализман гIулакха беркате хургхиларах.

Марксизма-ленинизман социалистически интернационализман принципийн лерда тIа Югославенца цхьана леладу гIулакхаш ма могга чIогIдара тIехьа да тхо. Социалистически пачхьалкхашна цхьатарра боккъонаш йолаш массе а оагIорахьа цхьана леладеча гIулакхех йоахкача торонех кIорамехка а еррига социалистически системана а беркат даргдолаш ма могга дукхагIа а биззе а пайда эцара тIехьа да тхо.

Иштта ба тха никъ. Из оаха дIахьу, дIа а хьоргба биззе а лерагIа я.

Дунен халкъашта юкъерча отношенешка дикка позитивни хувцамаш хинна хилара доле тешаш да вай хIанз. Бакъда, хIанз а дунен практикане кIезига яц ирен чоалхалек проблемаш. ХIаьта, бакъда, Советски Союзан еррига социалистически содружествай тадийза хьинаре арахьара политика лелаяр бахьан долаш Европера а бIарчча хьийцача дунен тIара а дунен халкъашта юкъера климат дикка тоенна, хилар. Суверенитета, цхьатарра бокъо хилара, гIулакхашта юкъе ца лелара, вIаши бочча пайдане принципаш тIа-тIа дукхагIа къоабалъеш я. Пачхьалкхенаш майрра ехара ленински идея тайп-тайпара социальни системаш йолча пачхьалкхенийн реальни договорно-правовой отношенешка кхоач. Цу тенденцега низ бол. Из дегIааххар социализма мехкий низ чIогIбарах дIакъоастаде йиш йоацаш да.

Укх тIеххьарча цхьан шера ах шерах тха мехкех кхыча социалистически пачхьалкхенийн дукхача капиталистически мехкашцарча отношенешка чIогIагIа дика хувцамаш хиннад. Из къаьстта доагIа Францерча отношенеех.

Исторически масштаба событи а хинна дIаяьттад Советски Союзен Польшан Германе Федеративни Республикацара договораш чIогIIдар. Уж политически документаш дунен шоллагIа тIом хиначул тIехьагIа хьахинна политически территориальни долаш лараш бакъдара лерда тIа Европа долаш дола доазонаш, царна ГДР-ан ФРГ-ана юкъера доазув а Польски Халкъа Республика малхбузера доазув а долаш, доцаргдоацаш хилар дизза чIогIдеш да. Дуккхьал цу лерда тIа йиш хилар ФРГ-аца тIа отношенеш дIа ма йохалуш сийдечара йолаьлийта. Дунен халкъашта юкъера кхоьжам мелбари машар чIогIIбаре дуьйха тайп-тайпара общественни строй йолча пачхьалкхенашца пайдане цхьана лелаеча гIулакхех тешнеш хIама хилар Малхбузерча Берлинах долча дешай хьакъехьарча соглашеней комплекс оттаярах. Европа, дунен политике кIеиз а къоастае езаш кIезига яц доархIаме, тIехьатетта йиш йоаца проблемаш. Из да Чехословаки Социалистически Республика ФРГ-ацара отношенеш вIаштIехьъяхар, Германски Демократически Республика дунен халкъашта юкъе — правови бааза тIаэцар, из а хIаьта иштта Германе Федеративни Республика а ВIашагIкхийттача Къаьмнийн Организаце дIаэцар.

Европа еррига пачхьалкхенашна цхьана вIаши пайдане гIулакхаш лелаяра тIехьа да тхо, цхьаккха дискриминаци цхьатарра бокъо ца хилари юкъе а доацаш. Цун дика юхь дIайоаллергья Европа, юкъерча совещане, хIаьта йолае декхарийла а из дуккхача оагIорахьара из кийчъяре кхеталашха из гулъяран тIехьа да тхо. Цу деша чулкъе а Советски Союзи Югослави цхьатарра позицеш йолаш хилар раьза а долаш белгалдаьккхар деза тхона.

Вахаро хьахьокх дунен халкъашта юкъера кхоьжам мелбарн халкъий кхерамзле чIогIъяран тIаерзавь Советски Союзе ахьча социалистически пачхьалкхенийн политика кийса килдр, хIаьта из тIа-тIа шерагIа хьал а лоац. Цу хьалаца дуккхача капиталистически мехкий пачхьалкхен деятелаша мичча тайпара а тхоца «низа тIаэцов тIара» гIулакх лелаен «къийлача тIема» методашца кIама дог гIортар доаргхилара, кхы а реалистическегIа йола политика лелае езаш хилара эшод ю. Из цаI мара боаца кхетаме никъ ба, хIаьта из оаха хьал а лоац.

Укх деношка чакхъяьннача советски кулгалхоштех Америка ВIашагIкхийттача Штатий президента Р. Никсонаца юкъе хиннача боккъонца ваьча, из аргдар конструктивни йолча переговорех дунен халкъашта юкъера бойкхача доархIама событи лерх оаха. СССР-ан США-ни юкъерча вIаши йолча отношеней лерах йола соглашени, ракеташта дуьхьалерча обороне системашта доазув оттадерах дола договор, стратегически тIатаIара герза доазув оттадара дикъерча цхьалелча гIулакхех хинна йола соглашени, кхыйола соглашенеш — из деррига а дерригача халкъашта хьаштдолча ниш а чIогIIча машаргехь бьынцха геттара доархIаме а хьдда а гIа ба.

Советски Союза арахьара политика социалистически, классови, интернационалистски политика хиннад, хург а я. Тхо дуккха халкъашта юкъера кхоьжам мелбара тIехьа да. Тхо чIогIIаьа машара тIехьалеттараш да. Дуккхьал цудухьа тхо хьалда дуьхьал латт агрессе гIулакхашта, халкъаша мукъадовлара тIехьа лоаттабу къовсам муччча тайпара а тоIабера, цар гIулакхашта юкъе лелхара, цар боккъонеш тохаяра. Шоаш кортамукъа шоай лоIамен хилара тIехь империалистически агрессорашта дуьхьал къовсам лоаттабеча Вьетнамен Индокитая кхыча мехкийн халкъаш оаха хьаллоацаш хилар а царна ду новкъостал а хувалургдоацаш да. Хувалургдоацаш да доттагIал дола Iарбий халкъаш цар израильски агресс бахьан хинна дIадаккхара, шоай латташ оккупантех мукъадаккхара, кортамукъаьли социальни прогресси бахьан долаш лоаттабеча къовсаме оаха хьаллоацаш хилари царна ду новкъостали. Вай хахарче кортамукъалени революционни боламна айхха, демократиа бárт-цхьоагIон буьззамаш да тха.

Тха арахьарча а чурча а политике ихь къаьстта балламаб Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда историческа решенеша. Из политика тIаерзавь а Ленина мехка коммунистически общество хьалъера сийлаладоккхача гIулакх, социализма, къаьмий мукъадахара болама, дерригача дунен тIара машара нийсаш чIогIIдара гIулакх кхоачашдара. Оаха кхоачашъю из, социализма вежарашка долча мехкашца айхха цхьана гIулакхаш лелаеш; цу цхьана гIулакхаш лелдарах тхона гу вай юкъарча гIулакхо керда толамаш доахаргхилара доархIамерчарех кхьа гаранти.

Хьомсара новкъост Тито! Деза югославски доттагIий!

Вежарашка йолча Югославе социалистически общество хьалъеш, экономикан культурен лаккхехьа, халкъа вахара хьал тоадеча дIахо а толамаш дахар лоа тхона.

Мукъаби сона вай хьомсарча хьешаша, Югославе Социалистически Федеративни Республика Президента, Югославе коммунистий Союза Председателан новкъоста Иосип Броз Титой моаршала над текха!

Новкъоста Йованка Броза, берригача уйлаза мел болча югославски доттагIий моаршала!

Вай дохаргдоацача доттагIала!

Шун моаршала, новкъостий!

(ДIаьхаль тIоараш тох).

НОВКЪОСТА ИОСИП БРОЗ ТИТО КЪАМАЬЛ

Веза новкъост Брежнев!

Веза новкъост Подгорний!

Веза новкъост Косыгин!

Новкъостий!

Деза доттагIий!

ЦIенача дег тIара баркал оаш аз шоана берригача советски лахан хIанз а тхо дег тIарча безамца, деза хьаьший даь тIаэцарех. Къаьстта бархал аьла догдоагIа са хьона, новкъост Брежнев, Югославе халкъех тха мехках, соах а доттагIал тIехь Iа дешаш аьларах.

ХIара со шун мехка массаза ва сона чIогIа тоамбар хинна из йеш, дика торо а хинай Советски Союза къахьегамхоашта Коммунистически парте кулгалца тIа-тIа дукхагIа харгIдуьла доккхий дIаьмаш юкъарчея долиташ довза.

ХIанз тхо денна Советски Союза шоаткъе итт шу дизарна кийсденнад. Шун мехко хьабеш йигь тхона массанена а дика бовзаш ба. Iалаьмате хала хиннаб из никъ. Цхьабакъда, дунен шоллагIча тIема Iазапаш а тIехьа уж сеалара халонаш айнайоллашехьа а, шун вIаштIехьдаьннад белгалда Iалаьмате доккхий толамаш даха. Тхона дег тIара дика хет оаш уж толамаш доахаш, цудухьа оаш керда толамаш дахар лоа тхона шун сийлахь-боккха мохк дIахо тоабарга бодеча никъа тIа.

Со аьа йиш йолаш ва, Югославе халкъашен боккхий классон социалистически революцена карагIдаьккхараш дIахо дегIа а кхийдаш, иштта Iалаьмате доккхий низаш тIадахийтад тIемах юхедисараш тIехьаленна кхьача тIехьадисараш тхо ма ду йоацагIча хадIадахара. Тха къахьегамхой вахаро бозабе лакхбарен самоуправление лерда тIа латта тха социалистически общество цар дакъа кхоачашдарен хьалаш вIаштIехьдахара. Оаха дакъа толамаш къаьстта дика гуш да меркъан экономика сихха дегIаевларах, тха деррига халкъийн къамийн цхьатара боккъонаш йиза чакхьхарах, социалистически общественни отношенеш дIахо кIоаргъярах. Цу дерригача гIулакхашнахьа хьалхе лелаюн лостем тедем идейно-политически низ хила ехшниеб, хIанз а ба Югославе коммунистий Союз.

Веза новкъост Брежнев, чIогIа хоаметаш дагайх сона соцвка Белграде вай вIашагIкхетар. Цу хана бехкткхаме декхар латтар вайна хьалхашка югославско-советски гIулакхаш малагIча хьал тIа да хьежа, цхьадола гуччахьара дешаш къоастаде, вай шоашта пачхьалкхаш а партеш юкъерча гIулакхашка лаьтта проблемаш дIахха сааш. Къаьстта чIогIа раьза хилла дIадала йиш йолаш ва со — со дог тайша ва иштта хеташ шо а хилларах — цу мехкарах вай дика зоархIадаь хилар. Цунах керда дикка йоккха стимул хилар Югославен Советски Союзан юкъера, а хIаьта иштта Югославе коммунистий Союзи Советски Союза Коммунистически партени юкъера а доттагIала цхьана леладу гIулакхаш массе оагIорахьара дегIадоаладара. Вай тахенара болх, цу тайпара, аттача баьннаб хьина хет сона.

Къаьстта укх тIеххьарча вай беркате цхьана гIулакхаш леладаро, вIашагIдеттадаларо, хетараш тайпане дIа-юха дагадаларо опыт дIа-юха йийзо, белградски Декларацие тIа, московски Заявлене тIа, 1971 шера сентябрерча югославско-советски Заявлене тIа цхьана тIаийна принципаш лерагIа чакхъяхаро бахьан вай шин пачхьалкхени партеш гIулакхашта йIаьххача хана лерд йолхара уж документаш боккхача доархIаме хилар. Цу цхьан хана дикагIдола тешал да из вай пайдача наьсьа тIа — вIаши дIа-юха леладу гIулакхаш шердаран хIахий дерий йолча торонех кхы а дукхагIа массе оагIорахьара пайда эцаргахьа долхаш хилара. Вайна карагIдаьннараш цу гIулакха йоккха стимул я, цудухьа дог тайша хьеж вай воашта юкъера гIулакхаш дIахо дегIадахкаргга.

Новкъостий!

Вай зама белгалйоал вIоаргареволюцийни хувцамаш хулаш хиларца: цхьадолча мехкашка коталъенай социализм, классически колониальни система ехаь, шоай кортамукъале ийккхай дуккхача мехкашна, чакхъьиккхай йоккха экономически Iилма-технически прогресс. Цу дерригача хIамаша чIогIIа влияни ю дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта, тIа-тIа дукхагIа демократизаци ярах цхьатарарча боккъоний принципий сий дарах уж тIа а дерзадеш.

Цу цхьан хана чIогIIлуш латт ийнара наькъаца переговорни ораш гуччахьара дешаш къоастадаран тIаерзавь дика уйлаш. Дуккха йоацаш Советски Союзан Германе Федеративни Республикацен юкъе а хIаьта иштта Польски Халкъа Республикацен Германе Федеративни Республикацен юкъе а даьча договорашта ратификаци яр тха правительства хоадаш Европера кхоьжам дIахо кIаьдбера, вай континентера хьал тоадара гIулакха юкъе лаьца доккха дакъа хиларах тхора. Общеевропейски кхерамзлен дешах йола совещани хьалдан сихагIон кийчъера йола стимул хиларах тхора.

Оаха бакъахьа лоархI тIа-тIа дукхагIа хулаш йола къаьст-къаьстача мехкий кулгалдеча деятелий контакташ а, къаьстта укх тIеххьарча хана пачхьалкхенашта керте латта деятелаш вIашагIбеттабалар а. Цу переговорашех хьахинача хьадача результаташех дунен общественноста доггдийла хилийтай сийлахь-йоккхийча державаш шоай хила хьакъ долаш болча бехктокхамцен кхыча мехкашна цхьанен вай хьаьара йоккхий проблемаш къоастаяра, машар лоаттабара, халкъаштех пачхьалкхенаштен юкъерча гIулакхашта машаре дахара принципаш лелаяра новкъостал деригдарга. Цу хьакъехьа тхо чIогIIа уйла тIаьхийта дадуесIаш бакъахьа лоархIаша дар советско-американски пачхьалкхенашта керте латтараш дукха ха йоацаш вIашагIкхийттача хана из переговораш шарех хьахиннараш.

Цхьабакъда, тамаш йолаш да, цу тайпарча дикача процессашта кийсса цхьадолча халкъий шоай кортамукъале хилааш парагIатта дегIаахарш йола цогара дIаяхха йиш йоаца боккъонаш бакъъахь тIаэцаш да хьарр, цу тIа а из бааран гIоажагIча тайпара тIаттеIарен наькъаца деш а да из. ДIахо а лоаттаеш я вьетнамски халкъа дуьхьала агресси, наьха территореш дIалийца лоаттало мегиийт. Гаргарча Малхбоалене из иштта дола ма хилара, дукха ира проблемаш хIама а къоастайаза йоаллатт.

Боккхой классо лерхIаш дола прогрессивни хIамаш, дерригача дунен тIарча халкъашта йоаш дола дика хIамаш машара хьалашка мара кхоачашдулургдац. ХIаьта дIаяхача ханаца шийсбича таханаш вIаллагIа а декъалургдоаш да дуне. Из кхетадара дуккха халонаш ла йийзар, кхьабакъда, хIандарча истореза кьакхера урок я из. Цудухьа тешаш ца беш бита мегарбац моллагIа тIема кхуерч кортамукъаленна тIетуеса кхерам, мичахьен моллагIча бахьанагIен хеш из дале а.

Вай дог тайша да, хIанз Европе кхоьжам кIаьдбалара, — дагарха сампа из чIогIа хилийта вай безам бале — вай континента деррига доакъош, юкъарча доацаш цунца юкъаене шерагIа йолаш районаш а сайна. Чулаща делаш хилдерах. ХIана аьлча Европе кхерамзле оттае хала хургда, нагахьа сайна машар юха ца оттабой, масала, Гаргарча Малхбоалене, Средиземни форда шерагIча районс гIулакхаш чIогIIча лерда тIа да оттадой.

Боккъонца иштта дахаза дергдоацаш хIама да хIанз адамаленна хьалхашка уттта кхыйола гучихьара проблемаш ца могга сихагIа къоастаелга а. Белгалда, хьаштдоацаш да, дунен халкъашта юкъерча сообщества кхоачамболаш дегIадахказа дола мехкаш сихагIа дегIадоаладаран царнен дегIадаьхкача мехкаштен юкъера юкъ дIаюкъаран хIама а эффективни гIулакхаш чакх да дахар. ХIаьта из Iалаьмате чIогIа хьашт долаш я дунен халкъашта юкъера еррига сообщество, хIама аьлча из проблема ца къоастайича хила йиш яц е массане юкъара прогресс а, е дерригача дунен тIара чIогIа машар а. Боккхой классам дерригача прогрессивни низаштен Iазама къахкара формаш я мо мара мегаш яц политически экономически дола керда формаш. Из я цхьабарашта, хетаргахьа, кхетаралуш йоаца е кхетае ца йоаш йола факт.

Аз лакхе ма аллара, хьинарел машарен цхьана дахара принципаш лерагIа чакхъяхара къаьстта доархIаме да деррига социалистически, прогрессивни, машар безаш оарцагIдоалар. Цу гIулакха доархIаме да тIа-тIа дукхагIа хулаш дола блокашта юкъе доаца а хIанзалле ВIашагIкхийттача Къаьмнийн Организаце членех хиллаш сонгIа дола а мехкаш. Машар бахьан долаш, империализма дуьхьала, паргIатон кортамукъален хилийтар а экономически прогрессан социальни эргалонаш доал шоай вIаштIехьдахар а дукха къовсам лоаттабеча мара хьы тайпа никъ хила йиш яц цу мехкий.

Дунен тIа латтача юкъерча хьало, цу тайпара дIадех шоай хьаькъийн дерригача дунен тIарча машарен кхел бахьан долаш енигача йоккхийчен вIашагIачен державаша хьинар чIогIIагIа айделга, политически пачхьалкхенийн деятелий бехктокхам дукхагIа лакхбелга, революционни социальни хувцамашна, Iилмий техникан дегIоахаро хьахилийтача торонеш пайда дикагIа эцалга.

Цу цхьан хана адамлен хала шоай бе йоаллергйолча къонгаш йоахадашта дагардоацаш довзазин доархIам хила дина вай. Цу цар дагардаршта влияни а еза вай цу кхоллаьенерча дагардаршка чIогIа лард а лоархIаш социалистически революцей гуманизми безача мяьхах Iоаль фашистски мракобесие, националистически организаце, социальни демагоги дуьхьала лоаттабеча къовсама опыти хилийтар дукъа.

Дунен тIа дIахо прогресс яр дуьхьа, дунен халкъашта юкъера гучахьара проблемаш къоастаяьв, машар чIогIIбар, дунен халкъашта юкъе цхьатарарча боккъонегIа цхьана гIулакхаш лелдар дуьхьа лоаттабеча къовсаме Югославе дIахо а, шийна низ ма кхоачча, дакъа доацаргда.

Оаха иштта лакхха мах бу Советски Союзан дуне кулгалхоаш кхоахам кIаьдбера а дунен халкъашта юкъера гIулакхаш лерIадахара а, социализма гIулакх деррига дунен тIа прогресс ярах хьегача къаш а. ХIаьта цу гIулакха Югославен Советски Союзан вIашагIьиовзадолийташ дола дуккха юкъара хIамаш да.

Вейна юкъера гIулакхаш дIахо дегIаккхуваьара тIаерзавь чIогIа уйла а хIанзале хьагIдьнна дика хIамаш а теркалдича, тхо дог тайша да хIанзара тха визит а хетарашта дIа-юха лагалдалар а вай доттагIалли цхьанна леладу гIулакхашна чIогIIдара гIулакха юкъе доархIаме дакъа дашар а хинна дIаоттаргдолийтах. ХIаьта из шелло йоацаш массаза а пайдане хинна вай халкъашта, машарен дунен халкъашта юкъе цхьатарарча боккъонегIа цхьана гIулакхаш лелдарен, социализман.

Мукъаби сона сай хьаманы чакхдоллаш КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателан новкъоста Николай Викторович Подгорне, СССР Министрий Совета Председателан новкъоста Алексей Николаевич Косыгина, уйлаза мел болча советски новкъостий моаршала кад айбе. Ирс а массе оагIорахьара прогресс а хийла Советски Союза халкъана.

ДIахо а толаме дегIаухалла Югославен Советски Союзан юкъера доттагIала гIулакхаш.

Даьккъала хилба дерригача дунен тIара машари социализми!

(ДIаьхаль тIоараш тох).

ЯЛАТ ЧУЭЦАРА — ДИКА КИЙЧО

Гергахкоачаш латт ялаташ чуэцар хан.

Дика хьувзадаь ялаташ чуэца кийчлуш ба юрта боахама къахьегамхой. Укх шера ялаташ чуэцар дIахьорга СССР хьаль а Нохч-ГIалгIайчен автономи кхайкаль а 50 шу дизара цIейца деззара лоархIача социалистически ихьо колхозий, совхозий къахьегамхой хьинар айдаьча хьале.

ХIара гектара тIара 21,5 центнерал кIезигагIа доацаш ялат дахка дош денна Нохч-ГIалгIайчен йхаш леладераша.

— Из доккха дехкар толамца кхоачашдар тийша хургда шийхаиначьен дикен техника кийчъярах, ялаташ хьокхача, сардача, хьаттама дIакхуьхьача, цIендеча техникех бизза пайда эца харах.

Юрта боахаме, «Сельхозтехника» предприятешка хIара долча хьале йолаш я хаинахьен дикен еррига техникана ремонт яра торолаш. Цу хьалех пайда а эцаш дика вIаштIехьдаьккха ремонт яра баххаш леладеш дукха боахамаш да вай республике. Масала, комбайнашта ремонт яь баьннаб Нолжай-Юрта, Шалински районашка, Шелковскойи, Сунженски районий дуккхача боахамашка.

Цхьабакъда, иштта дац гIулакх Наурски, МалгIабика, Урус-Мартана районашка. Цу районашкара дукхагIа йоаа колхозашни совхозашни геттара тIаьхьайисай ялаташ чуэца техника кийчъяра.

Колхозийи совхозийи механизатораша, «Сельхозтехника» объединене машинашта ремонт еш бераш декхар да хIара комбайн, ялат хьокха хIара машина болх бара кийчъяр. Iалашдо дола хьакха а хьакхаь ялат кахарех йоргулача юкъера хьерхIача хIара машинаца дийнахь 20 гектар ялат хьокхалга, хIаьта комбайнаца хьокха а хьокхаш сардача 18 гектар чуэцалга. Цу тайпара машинашка болх байта йиш йола хьакъдохад дIададахача шера ялаташ чуэцаш дикагIа долча боахамашна Iоальча опыте.

Ялаташ чуэцача хана Iалашъяте дукха автомашинаш хул ялат дIаувзаш. Укх шера ялат дIаувза йоаккхийтаргья 1300 автомашинаш. ХIанзе а чIогIа уйла е еза царна дем а бус а ца хадаш болх байтара. Цу гIулакха кийчо е еза хIара автомашина тIа шин шофер хургволаш. Из доагIаш да юрта боахама гIо де автомашинаш йоаккхийташ йолча транспортни а кхыча а предприятешта а.

Доккхий декхарех латт ялат дIачуйдергдолча пунктий белхлошта хьалхашка. Ялаташ цIендергдола машинаш, ялат чуттасса складаш кхы тIехьа ца йоахаш боккъонца кийча хила еза. Колхозашцен совхозашцен цхьана дагa а баьхна ялатий пункташка оттаь хила еза ялаташ хьачуэцара графикаш. Уж кхоачашъяра тIахьожам чIогIа хила беза.

ЛоархIаме да ялаташ чуэцаш, хьевттаина уж цIендеш, пункташка дIаувзаш, уж дIачуэцаш баранта хаинахьен дикен баа кхача Iолашбар, царна культурни а кхьдола а гIулакхаш делга хетта тIа вIаштIехьдаккхар.

МоллагIча тайпара а ялаташ доргдоацаш хьал оттаде деза хIара боахама. Из кхоачашдара чIогIа тIахьожам хила беза ялат чуэцача, дIаувзача, цIендеча. Цу гIулакха царгIагIъяккха еза районий, боахамий партийни а советски а актив. ХIара участкаца, хIара ялат дIачуэцача пунктаца, хIара хьаттаца, хIара транспортни отряда тIахIоагIбаь хила беза коммунисташ, комсомолаш, кхыбола активисташ.

Лира къовсам лоаттабе беза ялаташ лечъадераш цу. Цунна дьахха ялаташ дIаувзача кертерча наькъашка оттаь хила еза посташ.

Хьувкъам чуэцача хана кхерамзлен техникан цIи лара хьувлараен боккъонаш цIенхашта кхоачашъе еза. Ялат чуэца доладале из чуэцача болх бергмал болча берригача болхлоштен колхозхоштен кхерамзлен техника хьакъехьара инструктаж е еза, хьувкъам чуэцаргбола еррига агрегаташ, из дIаоттадаь лоаттадергдола а дIаоттадара кийчдергдола а моттигаш цIерах лораяларах из йоарам хIаманца а оборудованеца а Iалашъяь хила еза.

Республика ялаташ кхедераша декхар тIаийцад Даьхен анбаранна 144 эзар тонн ялат чутасса, хIаьта царех 33 эзар тонн планал совгIа а долаш. КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон дукха гIулакхаш чакхаьннад яьтта лелаберий кхатий, кхыча культурий хьувкъам лакхбара бези совбаргболаш, ялатан кийчдара система тоара, ялаташ дIачуйдеча предприятей материально-технически база чIогIъяра тIаделраьдаь. Парте горкомий, райкомий, боахамий партийни организацей, юртбоахама органий декхар да царех бизагIа пайда эцалга вIаштIехьа а доккха хIара колхозо, хIара совхозо ялаташ кийчдара планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а яр Iалашделга.

Дукха ха йоацаш КПСС обкомо Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советон тIаийцача 1972 шера хьувкъам чуэцагеи юрта боахама продукташ кийчъелген Iалашдара гIулакхех болча соцам тIа белгалдаь да дика вIаштIехьдаьккха хьувкъам чуэцара де дезараш.

Шийн хинахьен толамцен ялатан а кхьйола культураш а чуэцар Iалаьмате бокхача лоархIамера халкъбоахама декхар да. Из кхоачашдеча шера йоаржалла кргъяв социалистически ихь, дукхагIа пайда эца бола моральни а материальни а стимулех, лакхича боаран тIа баьнха беза нахаюкъе бу организаторски а кхетама а болх.

1972 шера ца болеш ялатабобовии культураш чуэцача а ялат кийчдеча а толамаш дахача хьалхалаттача района кургIолаш КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа карара кара тоха ЦIе байракх чIогIъяй. Итогаш е ергъя карара-кара тоха байракх дIа а дургья дикагIйоагIча района хIара кIиргIа.

СОВЕТСКО-ЮГОСЛАВСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

6-ча июне Кремле дIайолалар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателан Н. В. Подгорне, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателан А. Н. Косыгина доттагIаллен официальни визитагIа Советски Союзе венача Югославе Социалистически Федеративни Республика Президентацара, Югославе коммунистий Союза Председателцара Иосип Броз Титоцара переговораш.

Переговораш еча дакъа лелаш хилар: советски оагIонгахьара — КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, кхыбола официальни нах.

Югославе оагIонгахьара — СФРЮ Президентаца баьхка Югославе партийни пачхьалкхени деятелаш.

Переговораш еча хана КПСС-ан СКЮ-нен юкъера, СССР-ан СФРЮ-нен юкъера доттагIален массе а оагIорахьа цхьана гIулакхаш лелдарен отношенеш дIахо а дегIайоалларен кIоаргъярен хьакъехьа новкъосташа дагабаьлар. Дунен халкъашта юкъерча хьала а социализма, массе юкъарча машара, халкъий социальни прогресса хьаштий дуьхьа вIаши цхьана гIулакхаш леладара а актуальни дешашка хьежар.

Переговораш хилар вежарашка болче, дуьнар дикка вIаши кхетаре, дег тIара.

(ТАСС.

ТЕХНИКА КИЙЧЪЕ

Кастта гуракь дайна ялат чуэца болалургба республика къахьегамхой. Дизача шера болча болх ках эзашаш душ санна гIулакх да из. ХIанз ялат чуэцара кампанета кийчо еш теххьара юртбоахама техника тоеш ба механизатораш.

Июнь бутт болалуш республике гIолла 853 ялат чуэца комбайнаш тоайяр, е планагIа — 101 процент.

Техникоачашьяй комбайнаш тоайяра планаш Грозненски, Надтеречни, Ножай-Юрта, Шаьла, Шелковской районашкарча боахамаша. Дукха хIама дисадац ялат чуэцара техника кийчъяь екка кхача районашкарча боахамашта а.

Ялат чуэцача комбайнашца цхьана хьувкъам чуэцара кхыбола техника а кийчъяь къахьегамхоша: мутIарера жаткаш, хьажкIаш ялата, силоса чуэца комбайнаш.

Республике гIолла мутIарера жаткаш тоаяра план 86 процент, хьажкIаш ялата чуэца комбайнаш — 100 процент, силоса — 110 процент кхоачашъяьй.

Цхьабакъда, геттара во лел хьувкъам чуэцара техника кийчъяра балхаш МалгIабика, Наьсарен районашка. Тайп-тайпара комбайнаш тоаяра план МалгIабика районо 40 проценте Наьсарен района — 55 проценте мара кхоачашъяьй. Дукха мутIарера жаткаш тоае езаш ба хIанз а Грозненски, Сунженски, Урус-Мартана районашкара механизатораш. Во вIаштIехьдаьхад силоса хьажкIаш хьокхаш йола комбайнаш тоаяра балхаш Ачхой-Мартана, Грозненски районашка.

Ялат чуэцаш эшаргйола еррига техника лоацача хана кийчъер — республика механизаторий хIара шерттера декхар да.

1972 ШЕРА 1 ИЮНЕ РЕСПУБЛИКЕ ГIОЛА КОМБАЙНАШ ТОАЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	(Плана процентаца)
Ачхой-Мартана	81
Ведана	—
Грозненски	118
Гудермеса	92
МалгIабика	40
Надтеречни	113
Наьсарен	56
Наурски	72
Ножай-Юрта	150
Советски	83
Сунженски	87
Урус-Мартана	92
Шаьла	[illegible]
Шелковской	100
Республике гIолла	101
ДIалахача шера 1 июне хилнар	81

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕ

Интернациональни клетам хуш йоккха болх бу «Красный молот» завода парторганизаце. Уккхала хIара шинара дийнахь къамаьлаш ду «Знание» обществан лектораша, парткома лекторски группан членаша, межкаьтта институтен университетен обществении Iилмай преподавателаша. Цар лекцеш тIа йоккха моттиг лоаш СССР халкъий доттагIалла дешаша. ХIара ерача дийнахь къамаьлаш ду горкома, Ленински райкома, горисполкома, райисполкома викалаша.

Заводе партийнии комсомольски дешара шу чакхдоаш «СССР хьалр къамий ленински политика котълар да» яха итогови теоретически конференци ярца.

• • •

КПСС Старопромысловски райкома бюрос дийцар межкаьтта промыслови объекташи Грозненски газ чакхйоакха заводи хьалъара планаш кхоачалгъара къахьетанхой оарцагIбахара бола юкъерча звенои кулгалхочуи воархIам лакхбара хьакъехьарча гIишлошъеча предприятей партийни организацей балхах дола дош. Цига белгалдаьккхар хукхагIйолча гIишлошъеча управленейи предприятейи юкъерча звенон кулгалхой дIадехарана мьалхара хилар, уж производства бокъонца бола командираш, кхетам луш бола нах хилар. «Старогрозненефть» НГДУ, СМУ киттa кулгалхой ба участкай начальникаш Казакевич, Межидов, Пастухов, Акименко, ихьбараш.

ТIайцача соцам тIа белгах даьккхах бюро дийна кхоачамбеларааш дIадовхилга. Къаьстта тергам тIабахийтаб юкъерча звенон кадраита профессиональни политически дешар хьехара.

РАЙОНИЙ—ЛОАЛАХОЙ ЯХЬ

Хьалхiха яц Гудермесен Шаьлен районаш, вIаштта массехк шу да цар яхь лелаш.

Районий—лоалахой яхьах пайда дукхагIа баьлаб укх шера, СССР хьаь 50 шу дизара кийчо еча хана. Дукха та йоацаш Шаьла района колхозашкеи совхозашкеи, предприятешка а организацешка а хилар гудермесцаш, шоай аргIанна шаьлахой укх демошка гудермесски лаьтта тIа вIашагIкхийттар яхь лелаеча шоай доттагIашца.

— Вай районаша хьалхара моттигаш йоахнийла, толаме кхоачашдолда пятилетка 2-ча шера дехкараш, — аьлар КПСС Гудермеса горкома хьалхарча секретара А. А. Чайкина ше шаьлахошта накъалаха волча хана. — Вай толамаша новкъостал дергда еррига республика толамаш дахара.

Шаьлара хьаьший кхаликсе фермашкеи бахар. Пайдана, пакъандаргдола хIамаш дукха бIаргадайра парка цига. Массанена а хоза хийтар «Гудермесский» совхоза кхалпка тIадаьнна кIа. Форпь тIа талгIеш санна михо теикаеш латт баьццара аре. Сов лаккха доацача листача кIи канаш дизача фийга шоаш ондадоахаш латт. «Кавказ» яха сорт да из. Вай республике меттел, Росси къулбехьарча даькъа тIа а кердa да из.

Хьежачух тIехьаргIа специалисташа лаьрхIар хIеанIагIа йоалле а хIара гектара тIара 40 центней ялат даргхилар. Цунах гуш да лакха хьункъам хулаш дола керда сорт шерагIа юкъедоаладарах гудермесцаша мел бокъда пайда баргба.

— Цу гIулакха шугара Iомадала дезаргда тха, — йоахар КПСС Шаьла района шоллагIча секретара М. И. Ильина гудермесцашка. Оаха тхоайцига а шерра юкъехьоргда Кубанерча Iилмахошта - селекционераша хьадаь «Кавказ» яха кIин сорт.

ВIаши Iомабаларах, новкъостах хьехар дарах дикадар хилар ловш гIалаташ дIагойтарах латт вхьа маIан, чулоацам, цо лелхIар. Цу совхозе Умаров IадалХьамида звенос лелаеча хьажкIий кхашка а хьежар Шаьлара баьхараш. Квадраташ мугIараш нийса, юкъе оасарах хIама доацаш да. ХIана, цкъарчоа тIехдика я хьажкIаш. Цхьабакъда, хьаьшаша цхьалола хьехамаш дир.

— Натакьа санна сов чехка уж дийлах ца йоа, — хьехар дера Шела района юрта боахам управление начальника Ве.... Акимпашас, — механизатораша хьаьнгIача къап хийттар хургдац. Шинах тIех хьажкIа ....., мегаргьа цхьаь бIена. ... уж 4—5 агIа.

Фусамдаьша дIайийцар нийса даь из хьехар, сиха оасар а даь, сов йола хьажкIаш дIаяха дош делар цар.

«Октябра 40 шу» яхача колхозе массанена а эзалар № 3 йолча къона агроном Дурпев Ахьмад бригадир волча бригада кхай тIара стан. Чухьа цIена, пагIата, дукхха тайп-тайпара пособеш гойтара агитацин я. Укхаза латт юкъбаццара кхашкара балхаш дерттIа чакхдалар — культураш дика дIаерахи цкъара цара гIулакх дика дарахи бригадана ешна колхоза харара кара тела ЦIе байрах.

«Кавказ» яхача колхозе шаьлахой хьежар Акбулатова Хаврай звенос лелаеча свеклай кхайга. Лелаe 100 гектар дIаенний звеной 75 членаша. Свекла дика тIаьнвай, дика детIайоагIа. Свекла лелараша ... къайлига хилан белгал я ..., хьаьшашта боалоа ... дола хьовр дир.

— ... свекла ... 250 гектар шенара свекла я тха, — хоам бир Шаьла района Курчалоева цIерагIча колхоза председателa Алавдинов Iаьлас — шуччa дикагIа хинай тха свекла, хIана аьлча оаха органически минеральни удобренеш кхоьлаш, хьалхагIе а дIайийнай из.

— Шун свекла кхеарга дукхагIа гIоргба мах, — белгалдаьккхар Ленина цIерагIча Шалински колхоза парткома секретара Насуханов СаIида. — Свекла кхесш ду балхаш дерригаш а хIана лаь дьнна механизировании да тха. Масала, Бекиев Хьусейна звенеца верригаш а 12 саг ва: ши механизатори гIулакх деш 10 кхайкаги. Долче, хIараж на 7 гектар кхоач. Цудухьа из кхеарга бола мах дукха лохагIа хургба планоначчул. ДоттагIал тIехь деш хьехамаш, духтIабовла гIерташ ду хаттараш, новкъосташа и критика, шоаита хетачоа дег тIара дIа-йоа детабуна — цу доллара хIамана, ... яхь боколлa лелаен хилар, ... хIама хьагучадаьлар ... районий ... бокхийта.

«Джалка» яхача гудермесски совхоза маьхера опыт йихьар шоаита шалински коа тIара оалхазараш лелaдераш хьайбаш леладераш. Коа тIарча оалхазарий ферма даим йIайха лоаттаю шийлача хана. БоарамагIа хулийт цу чура температура. Цхьа бутти а бутти — шi бутт мара балаша йола кIорнгаш йоккхий кохамаш санна 600 граммагара хьегармарча кхачалца дизал доаш я.

— Цу гIулакха тха фермаш еэллагIа я. — гуччаьхьа мукIарал дир Шаьла района юрта бoахама управлене керттерча зоотехника Тапуроев Актемиров. — Шугара Iомалургда тхо.

Гудермеса районе шоаш хийначa дукхача моттигашка юрта боахама тIа-тIа дукхагIа индустриализаци еш хилар бIаргадайра шаьлахошта. «Степной» совхоза хьалхь а аьнна, оборудовани чуоттаеш я баьший хьоар долхаш бола йоккха комбинат. Бежараш ... бIенн ... ... агрегата ... сахьта 3000 тонн соагIа витамин... баьший хьоар ... Долла хIама перспективна ... Iалман ларда тIа бокъдаш леладу совхоза. Дуга кхедаш, ... хий ... йола ... Из хьаьнгара ... тIехьагIа люцерна дIаювргъя цига. Хьаьннача люцернах хьоар долкхаргда, хIаьта юхедисача евлаша лаьтта хьалхагIа-ше хиннача ... хьеш 5 шь дIавотталоргда.

Дукхача боалхашкоа предприятешкея хиннача тIехьагIа ... а ... латтабелар ... лахойн гудермесцаши. Шоаита ... хьадар ... дийцар дIахьа. Цу ... а ... паI ва: толашагIа ... опыт ... хададиза дIа-юха эйир. Юртбоалама производство дегIайоалаеча керда толамаш дахар, дукххача къамаь латтача вай Даьхен сийлахьча юбилейна — Советски Социалистически Республикий Совета новкъе итт шу дизара дикача гIулакхашца накъагIолга.

А. НУИМОВ.

КОМБИНАТАГА НИЗ БОЛАШ ЛАТТ

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Ачинска хьалхь йоалаш латт СибарегIа йоккхагIйола глиноземни комбинат. Цо бедал тел Красноярски алюминиеви завода. ХIана укхаза производствении мощносташ капраласш, комбината предприятеш Паччахьалкхен комиссега дIаяла кийчъеш латт.

СУРТА ТIА: Ачински глиноземни комбинат.

Ю. БАРМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВХОЗА МЕЛАЧА ХИ ТIА

Цкъа шийца къамаьл деш: «Фу ма, фу бахьан да шун боахама гIулакхаш массаза а дика долийтар?» — аьнна хьаттача «Аланчуртский» совхоза директора Льянов Ахьмада аьнар дагара дьлац сона.

— Тхоашкара наха ашар, дIалехаь дIадала, цар хьашташ кхоачашде гIерт тхо.

Керта болаш дешаш да уж. Да а ху совхозе доаггIача тайпара боаллой сий. ДIа мел хьожача гуш да из.

...Нийче сурт дар массехк шу хьалха ЮкъерчА Ачалкхе гIолла бодача наькъа йисте хиннараша гуш хиннар. Мелача хиш тIа дарба ю дукха нах гулалора ахкан заманахь. Хала хьувзар уж салаIа моттиг йоацаш. Вунаш йора, чараш летар, ихе бахача наькха квартирашка ухар. Лаьттах кIоагаш а доахаш йора «ваннаш».

Йоацца аьлча, да воацаш моттиг яр из. Дукха лийлар совхоза кулгалхой тхора хьая. оаха тоаенташ из яхаш. Юххера а цар дехар кхоачашдир.

Дукха да йоаццаш хилар со цига. Наха чIоагIа вина из моттиг йовзаргйоацаш эргальний Шеча кирпичнах детта башха цIеноа урагIлахал укхаза, листо яхача турбашта чугIолла хьаух ... мела хий. Унахо волча хьакхачаленхьа ца цIенлеш лаьннIа яь резервараш я. Йоккхийча самарагIатача помещенешка латтача сийдаьккхача вIайча ваннаш чу дарба ху хIана анаш, кхьдола лазараш долча унахоша. Процедура чакхьаьлча салоIа, нижа-тIатта помещенеш я. Дарба миштa да доза, мел хи лакха еза, малагIча лазараша мегаш, ца мегаш ца уж хиш яхаш дIадувца, хьажа лор ва. Кастта боагIаргба бола хьаьший. Уж чуяна кийчо еш я совхоз. Цига бахха кийчлуш ба цу совхоза дукха хьайбаш леладдераш, пенсионераш, бада нах.

Тхьовра дена йоваш я тIалгIашта из «Дамажий ара...», ловзаш ca наха мелача хих доала дарба. Хьатаро бoе бале а шийла шовза мо цIена да из, лаьттан «керо» дIоахлар мара кхь башхало йоацаш.

ТIехь-тIехьа гьаьлагIа ховаш, дIайоллаш латт Ачалкхера хIана вIи ца тилла санатори. ДIадахача а хьалхарча а шерашка дарба деш укхаза хиннараш дIаязбaьча журналашка хьийжар со. Москвана генахьа ялача моттигашка, кхьча йоккхача городашка бахача наькха цIерашш нийсалу цу тIа. Шоай лоIамe ухаш ба уж, хIана аьлча цига воагIачоа путевка луш йола оаган ял хIана цхьаннахьа а. Наха дуьнaнна, аларча хела ух уж цига. Цу тайпарча Куйбышевера оелача дахаш саганца къамаьл хилар са дIалахача шера. ХIана а бакнота тIа йоаш я за дIаязьаь цуи тайпан цIи, дIа-хьа лаь къамаьл.

— Дулча хIамаша вIаьла чам боалаш хIалинсавар со, — йоахар Пушкин Игора. ТIаккха укхаза, Юкъерча Ачалкхе мелача хи тIа дарба деш хиннача са доалахоча хьийхар сона а моттиг. Миштa цена со укхаза, тIехьагIа «Аланчуртский» совхозера бокъо а дьккха.

— Дарба дой хьона укх хиво?

— Укхаза ца доаккхача укх тегIоь дийнахь йоакха атто хинай са дегIа. ХIана дика хIама дуьту, цун чам ба. ХIара нхе дагIча дийнахь сога лор хьож.

ДукхагIа болча наха дика дарба доал мелача хих.

— Сона дика хов из, — йоахар ипсанча боахамга хьожаш волча Оздоев Мяхьмада. — ХьабоагIаш геттара кIалбиса хиннa унахой вIалла пайгаш ца хилча сойна цIабоах укхазара. Нагар ва-даьц сона — яхаш дуцц Махьмада. — гIажамашица укхаза дарба де вена, цхьа саг. Бутт баьккхачул тIехьагIа гIажамаш а йоацаш вIаьхар из.

— «Дийхи, жамараш лазача, анарн, кора лазараш волча наха деча дарбата хилача Карлови Варашкарча хил -бе - башха дац Юкъерча Ачалкхера мела хиш» —аьнна соцам баьб укхаза хийнача Пятигорскера еача комиссе.

Иштта я «Аланчуртский» совхоза хьаьна «санатори».

М. ЗАНГИЕВ.

Дуккханешта йовз цар продукци

Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода арахеца дукххача тайпара йола продукци вай мехка дIалйза ца Iеш деллoл арахьарча 32 мехка йоалаши дика дIаэпаши я. Царех а Т-104 яха подъемникаш, цIарацIураш, тележкаш, грузоподъемни устройствaш, кхьийола продукци. Дукхедика гIйолча образецаита юкъенкай заводе арахеца дукха продукци.

Из иштта хилар бахьан долаш укх тIеххьарча шерашка арахеца продукци дикагIа хилийтара завода болхлошта хьалхашка латта бахктохкам лакхбенаб. Из дика кхетадеча цар чIоагIа къовсам лоаттабу арахеца продукци тIатIа дикагIа хилийтара, потребителий заказаш ханнахьeн дикен кхоачашдара. ХIара кIира цкъа продукце дикала ди хул заводе. Цига дакъа лоацаш хул бригадираш, мастераш, инженернотехнически болхлой, брак йоацаш продукци арахеца болхлой, ОТК-а белхлой. Цига цар дувц арахеца продукци дикагIа хилийтара шоашта нарагIдалнараш, нийсденна кхоачамбоацараш, уж кхы ца нийсделийтара йола наькъаш белгалдоах. Цига ювц брак йоацаш продукци арахецачар опыт. Из шерра дIайоаьийт заводерча еррагача болхлошта. Иштта болх вIаштIехьбаккхарах укх тIеххьарча хана цхьа моттиг нийсъеннац цар арахеца продукци во я аьнна рекламаци кхьача.

СССР-ей Нохч-ГIалгIай автономен ах бIаь шу дузача юбилейна сийленца пайлабaкхара, пятилеткa шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йовражаьча завода болхлошa дика къахьетама толамаш доах укх шера. Продукцена реализаци яра пхе беттa заьчани 101 процент кхоачашъяь цар. Плана соагIа шоай потребителашта цар дIалхьийтай 21 эзар сома маьха продукци. Укх бетта хьалхарча денопка а лохдалийтац цар уж толамаш. ХIара ден задани тIехкхоачашъеш хьойоагIа завода коллектив.

Завода цехашта юкъе лаьрхча социалистически яхьс хьалхара моттиг лелаеча рея я тормозни барабанаш кийчъеча цеха коллектив. Къаьстта дика къахьегар цо дIадахача бетта. Товарни продукци арахецара май бетта плана 112,7 процент кхоачашйир цеха болхлоша. Цун керттера бахьан да цар шоай къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар. Дукха болхлой ба кхиа пхе ден задани кхаь дийнахь а диъ дийнахь кхоачашъеш. Царех за токарь-станочник Коротневич Виктор, сверловщик комсомолец Сухоруков Виктор, дукхача станокаш тIа болх бе ховш вола токарь Еланский Юрий, кхы дукха бараш а. Юкъера лаьрхIача сменни нормаш 150 — 200 процент кхоачашъю царех хIарaне.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: сверловщик В. Сухоруков.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГIАЛАТАШ ДУКХА ДА

Ялаташ мишта кхеду хьежа комисси болх беш я

Эггара дукхагIа хьажкIаш дIаювргх я Наьсарени МалгIабикен районаш. Йоккха моттиг дIалоац цига хьажкIаша. Ялатие доакъарен лоархIаме культура я из. Вай республике дIаюна ерриганех 30 процент хьажкIаш цига кхою, хIаьта республика Iалашдеча дерригача фух дьлагIа дакъа цу районашта кхоач.

Май чакхбоаллаш укх шера хьажкIаш дукхагIа кхеир Наьсарени МалгIабикен районашка мишта лел хьожаш хилар республикански комисси.

• • •

Укх тIеххьарча шерашка Наьсарени МалгIабикен районашка йоагIаш йола тоаро яц хьажкIаш кхеара. Агротехника бокъонаш лерттIа кхоачашъяц. Из бахьан долаш хьажкIаш во хьувъ. 1961—1965 шерашка Наьсарен районе хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 22 центнер фуалъьха хьажкIаш чуяхьаш хиннаке, барзIлагIча пятилетке 30 процент вIезигъелар. ХIаьта 1971 шера гектара тIара фуалъьхача хьажкIий 9 центнер мара ялаьтар. МалгIабика районе барзIлагIча пятилетке хIара гектара тIара чуийца фуалъьха хьажкIаш воргIлагIча пятилеткерчул шоза кIеццагIа хилар. ХIаьта соахка хIара гектара тIара 1,1 центнер мара чуэцаннар. Хьажкий хьувкъям лохбалор бахьан малагIа доли-теш?

Квадратно-гнездовой хьесапе хьажкIаш дIа ца ераx лохбеннаб хьувкъам. ВоргIлагIча пятилетке дукхача звеноша квадратно-гнездовой хьесапе дIаювра хьажкIаш. Оасар кIеззигаIа хулар кхаьрга. Цудухьа хIара гектара тIара 60 центнер соагIа фуалъьха хьажкIаш чуэцар цхьайолча хана.

Квадраташ нийса хилийтара «Октябра 40 шу» совхоза звеньевое Кусиева Зайдата урагIен пхоргIен дIайийра хьажкIаш. Цига гIулакх дарах хIара гектара тIара яьлар фуалъьхача хьажкIий 100 центнер.

Укх тIеххьарча шерашка квадратно-гнездовой хьесапе дIаеш хьажкIаш Наьсарен районе. Iилман практикан могаль йола шоаита йовза ял метод тIехьашка а ьккха мугIарагIа, вешта аьлча пунктирни хьесапе дIаюв уж.

— Квадратно - гнездовой хьесапе оаха хьажкIаш дIа ца яхийтар тха лаьтташ нийса ца хилар бахьан долаш, — йоаь «Октябра 40 шу» совхоза директора Э. Э. Арапиева. Ше бакъвоацилга хоьшие а, Черсий-Балкхарой АССР «Красная Нива» колхоза хьажкIаш кхеара опыт а йоалаеш, пунктирни хьесапе из культура дIаер пайданагIа хилар бакъде гIерт из. Иштта уйла йолаш ва совхоза керттера агроном ... Давуров. Воахаккий кхьча кулгалхотех специалисташех тракторашн юртбахама машинаши тахкара йолча Кубански Iилма-тохкама институтера цIи хезача хьажкIаш лелаечул В. Я. Первицке балха опыт кхувл масалана.

Цхьабакъда, «Красная Нива» колхоза председатела Н. Я. Евтушенкоси звеньевойс В. Я. Первицкеи дукха оасар тIадоалача кхашка пунктирни хьесапе хьажкIаш дIае могадац. Массанена шаьра хоьш да Черсий-Балкхарей, Кубане, мехка кхьча моттигашка хьажкIаш квадратно - гнездовой хьесапе дIаювлаген дика хьувкъилген. Прогрессивни технологи Iомa a ль балха юкъейоалаеш хало ца яр дукхьа бахьанаш мелха ашаш дац. Дуккъал юрта боахама специалисташ кийчбеча совхоз - техникуме а агротехниках бназа пайда ийбац. Юрта боахама управленен КПСС райкомен болхлой цу лоархIамеча гIулакха юстара хIанаб-теш?

Квадратно - гнездовой хьесапе мара хьажкIаш дIае йиш яц яхац, цхьабакъда, ялат дикагIа-м хьувкъ. Пунктирни хьесапе хьажкIаш дIаер пайданегIа да, нагахьа санна лаьтта цIена, оасар кIезига тIадолаш хуле, гербицидаш а тохаш цхьа фийт соагIехьашагIен ца бохийташ даьрхIача санналашка хьажкIаш дIайийча. Из ца дича оасарах цIаш цIендеш, хьажкIаш нийлахьеши гербицидаш тоаши дукха къахьега дезаш хиларах кIеанга пайда бола.

Наьсарен районе хьажкIаш мишта дIайийнай, даьна мишта доалду хьежача гIулакхаш укх шера селла во ца долийта гучадаьлар. Ялатах силосан лаьрхIа ерьига хьажкIаш эзба аьлача лаьтта дIайийнай. Гурахьа бIаьстийн дукха органически минеральни удобренеш техар кхашка. ДукхагIйолча звеношка лерттIа доал дарах мугIарах нийсеи дикеи хьалгIальнинай хьажкIаш.

Цхьабакъда, цхьайолча звеной хьажкIаш во, нийяха хьалеIальнинай. Гербицидаш кIезига а толаш мугIарах хьажкIаш дIаер бахьан долаш оасарна къовсам латтабе хала да. «Октябра 40 шу» совхозе хьажкIашта гIулакх хара технологи телхаю. ХьажкIий оалаш техар кхераш дерттIа махка баьккхабац. Цудухьа хьажкIаш оасарах хьалйиккъай, къаьстта а Д. А. Илиханова, М. М. Тугиева, кхьча звеной араш. Районе цхьанцхьа а гербицидаш техаь дIайийнац хьажкIаш.

МалгIабика районе лаьтта нийса дац яха йиш яц. Цхьабакъда, цига а квадратно-гнездовой хьесапе ялата лаьрхIа 30 процент мара дIайийнац хьажкIаш, хIаьта квадратех хьажкIаш хьалгIаьлнинай «Кавказ» колхоза 357 гектара тIа. Ерригача районе 10 процент мара хилац из. Силосан йоашача довкъаран лаьрхIа йола хьажкIаш мугIарах (пунктирни хьесапе) дIайийнай. Района дукхагIйолча звеной хьажкIий кхашка квадраташ ца хиларал соагIа мугIараш а нийса дац. Къаьстта а «Алханчуртский» совхоза хьажкIий мугIараш котадеина да. Цудухьа звеньевойс М. Дарсигова нормагIа йоагIачул ах тарга гераний хьажкIий мугIарашта юкъера йовкъаш. 25 сантиметр минимальни боарам хургболаш дIаоттайна культиватора лапкаш. Цул тIехьагIа оасар ца тедаш юкъдетар, цхьабакъда, хьажкIаш-м техар.

Иов, Дарсигова хьажкIаш дика хьувкъаьара агротехникиах лаьхь книжка хьахьекхар тхота (дахи нийна лелалу цо из). Дийнар дукхача шерашка ше из маьхера культура кхееш хиларах. ВIарга дем болаш хиларах кхоачам а баь хьажкIаш дIаювча хала мугIараш нийса хилийтара загалам догIаизар цо. ХьажкIий оалаш ца телийтара мaкха цергаш дукхагIа яхь юташ оттайир. Лаьтта цаппалдаккхе а мугIараш за оасар хусар макха баьккхачул тIехьагIа.

Иштта макха боакх «Алханчуртский», «Ингушский» совхозий еррига звеной кхашка. «Ингушский» совхозе нийсса ах звеноша дац из, баргI агрегата тоъаш яц, макхаш тIехьа ца дутташ болх бу культивтораша.

Района дукхагIйолча звеной тIехьа тоxаелар хьажкIашта гIулакх де. Макха дика баьккхаьар. «Ингушский» совхоза 800 гектара тIа дIайийнача хьажкIашта техац гербицидаш. Цудухьа сиха оасар тIадаьлар. ВIенашка 6—8 хьажкIай вIарг хьалгIадьнна. Цхьабакъда, хIана а тIехь нийлакъьйн хьажкIаш. Из болх чакхбаьккхара МалгIабика предприятей, организацей болхлоша, гIулакхерча наха, дешархоша новкъостал дергда парна.

Изза нах парцагIа а баьха кулгашца болх бе безаргбацар, нагахьа санна квадратно-гнездовой хьесапе хьажкIаш дIайийнанларе, парна гIулакх дара технологи телхаьяцаре. Цу гIулакхага дика хьежац отделеней агрономаш. Моральни а материальни а бехктохкаме оза беза уж из цар ца дарах.

М. ФЕДОТОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерства керттерагIйола агроном.

МАШИННАЬКЪАХОЙ БОЛЧА

Материалаш, металл, запасни запчасташ, электроэнерги кхоара социалистически яхьа баьнича Грозненски локомотивни депо тепловозашта ремонт ераша башха-дика толамаш доах укх шера.

Дизельно-заготовительни участкерча Рожков Иван керте латтача бригада къахьегаш вола слесарь Вахтин Павел запасни оатхалаш кхоара тIехьа ларжача яхье массаза а хьалха латташ хьавоагIа. Иштта дика болх беш ва слесарь Хаджимурадов Хож - Махьмад. Цхьа оатхал по зехьа йоаль цхьа моттиг нийслац. Уж санна кхомбара къахьегаш кхы итташ болхлой ба цехе. Цудухьа дIабакхача пхе бетта цар паччахьалкхена 25 эзар сом пайда баьб.

• • •

Грозненски локомотивни депо партийни просвещене сетера дешар чакхдаьннад. ДIаяха итогови занятеш дика чакхъяьлар. Политшколашка, коммунистически къахьегама школашка дешаш хиннача коммунисташа, комсомольцаша вIоаргагIа Iомайир общественно - политически знанеш. Уж царна иштта дика йовзийтара дукха болх бир пропагандисташа.

Укх депошка производстве къахьегаш боллашекъа тепловозникашта юкъе дика политико-хьехама болх беча пропагандисташта депо начальника приказагIа баркал а оалаш ахчан соагIаш делар. Царна юкъе ба пропагандисташ, машинисташ - инструкторaш Парунов Лев Иванович, Стольцев Василий Иванович, тепловозашта ремонт еча цеха мастер Макаренко Алексей Андреевич, ахьбараш.

• • •

Башха-дика рейс йир укх депошка тепловоза машинист Аксюков Александр керте латтача бригада. Цо Грознера Артезиан яхача моттиге кхаччалца дIайийгар 4268 тонн хьалхьа боахама мухь тIабола поезд. Планаш соагIа 1068 тонн мухь дIа а хьош расписанегIа дIаккхачийтар поезд. Цу маршрутагIа цунна тIехьа заданел соагIа 894 тонн мухь а йийца кхар Дудургов Султана лелаю поезд.

Укх тIехьарча массехк дийнахь заданел соагIа тепловозникаша дIа-хьа бихьа мухь йиъ эзар тонн соагIа к. Дика болх бирна белгалдьянна я Ракитский Юрий, Гебель Владимир, Дзандаров Михаил, Потемкин Генадий керте латта тепловозни бригадаш.

• • •

Укх депошка Грозненска машиннаькъе отделене «Профессех дикагIбараш» яха сийлен цIи хьожарах бола хоам кхьчар Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа управлене кулгалхошкарен Дорпрофсожа президиумагарен.

«Къилбаседа - Кавказо вагострала вагонашка дикагIа хьежар» яха сийлен цIи елар Грозненски вагонни депо осмотрщика Джамалдинов Вахийна, цуниа цхьана цуина елар управлене Сийлан грамота а.

Ахчан соагIаташ а душ «Профессех дикагIбараш» яха сийлен цIераш елар Грозненски механизированни дистанце аккумуляторни погрузчика водитела Дыдов Иван Андреевича, Гудермесски депо тепловоза машиниста Мирошниченко Михаил Терентьевича, Грозненски вагонни депо электросварщица Саакян Ася Абгаровнайна, кхьчарна.

• • •

Грозненски локомотивни депо машинист Саруев Михаила кхьча гIоонча Гришин Михаила тIаволе поезд Алпатово — Ищерская яхача перегоне гIолла йодеш яр. Лаларча машиннаькъа тIа гIолла царна духьала йоагIар беза мухь тIабола поезд. ЦIаьхха пар бIерг тIвоттар беза мухь тIаболча поезда цхьан вагона буксаш йовгаш хилара. Цок радиона хоам бир цар Ищерски станцерча дежурнега.

Цудухьа ханнахьа сецайир поезд.

Машинист Саруев Михаили кхьча гIоонча Гришин Михаила иштта фo хиларах, аьари цар ца хилийтарах депо начальника приказагIа царна баркал а оалаш ахчан соагIаташ делар.

Г. АНОХОВ.

Грозненски ремонтно-механически завода РНО болхлоша юкъе къахьагӀарех ца1 ву токарь Шарков Василий Александрович. Цига из балха веча дена итташ токараш хийнбаьб цо. Уж шоай хьехархо санна балха тӀа хьалха а иттаза хӀара сменагӀа норман 140 процент кхочашъеш ба. ХӀана токара говзал Ӏомаеш ва из зӀамигача сага Манов Анатолийна.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аттехьа) токарь В. Шарков цун ученика А. Манов.

Н. Панова сурт.

ЦӀЕРАХ ЛОРАДЕ ЯЛАТ

Юрта боахама къахьегамхошта доаръӀаме ха я ер. Иштта хаьнахь а боа ца беш а хьувкъам чуэца беза цар, хазал хьалха кхоачашъеш эза паччахьалкхенга ялат дохкара план, планал совгӀа Даьхен амбарашка ялат чуэасса деза.

Лоацача хана юртбоахама балхаш де дезаш хиларе, кхашка дукха машинаш болх бе ераяларо, ялат дӀакхухьача дукха автотранспорт лоэхъейоалларо юрта боахама хӀара болхлочунгара дӀадех фе хилар, цӀи ялара духьалара гӀулакхаш дар. Ялат чуэцача хана ниййсденна хӀамаш тахкаро хьайхоьх: сийг боаберг-болаш хийчъанза йолча тракторий, комбайний, автомобилий выхлопной турбашкара арадувлача сийгех, комбайний валашта ча тӀакхьерчаш хиларах, ялат чуэцача машиний оатхалашта тӀабучача демах, доакорах хьоекхаш долча даьттах, цӀи юэзарах, ялат чуийлача кхай тӀара хӀамаш йоагарах, гӀаьле оэарах, хьожаш саг воацаш долча берана цӀерца ловзар дарах цӀи йоалаш хилар. Ялат чуэцаш болча нахах дукха а дукхагӀчар кхоачашъю цӀи ялара кхерамзлен правилаш, хӀаьта ялат хьакханза долча кхашка, а юртбоахама агрегатош тӀа а цӀи йоалаш моттигаш мийсалу. Масала, 1971 шера 9-ча июле чӀоагӀа мух хьекхача хана даьтта охаш волча Шелковски района «Коминтерн» колхоза тракториста Эпендиева арлаш тӀа цӀи тохарах кхай тӀа цӀи яьлар ялат хьакханза долча кхайна юкъера моттиг ца ахар бахьан доаш. Йаьгар 66 гектар ялат. 1971 шера 1-ча июле Сунженски района «Кирова» цӀерагӀча колхоза «СК-4» яхача комбайна двигателя выхлопной коллектор чу ча тулахарах цӀи яьлар. Баьъда из йоаг кхийра.

Хьакханза долча ялата тӀа цӀи тӀа ца кхачийтара а из цӀерах лорадара а цӀи ялара кхерамзлен правилаш язд ца Ӏеш, уж кхоачашъе а еза. Къаьстта терках тӀаболхийта беза ялат чуэца агрегаташ цӀи ялара лорадан цӀи йоаpa средстваца Ӏаланцъярах. Комбайний, тракторий, автомобилий выхлопной турбаш тӀа хила еза сийг боаберг.

Машинаш ялат хьакхара арадара 50 гектарах докхагӀа доачача кхай тӀа дӀовхал а шорал а 8 метр долаш ялат хьекха оасаш дакха деза. 3 метрал гаргагӀа доацаш аха деза уж.

Ялат дӀадийнача хӀара кхай тӀа цӀи яьлча лаьтта ахара кийча йолаш нохарах тӀехьа дола трактор хила еза. Ялат чуэцача боккха лоархӀам болаш ца цӀи ялара духьалара гӀулакхаш кхоачашдар.

Ялат чуэцача машинашта ремонт е еза ялат дӀадийнача кхайна 30 метрал юхе доацаш, хӀаьта машинашта дизельни доагори даьттеи чудотта деза двигатела мотор болх ца беча хана, ялат тӀадолча кхайна арахьа.

Чах аргӀаш де деза гошмаьа 4 метр хулаш лаьтта аьхача кхай тӀа.

ХӀара комбайна тӀа хила еза ОП—5 (ОП—3) яха марка йола огнетушитель, ши бел, 100 кубически метр чуйоди бешка, 4—5 чув, хӀаьта ялат дӀакхухьача машинех хӀарапе тӀа хила еза ОП—5 (ОП—3) яха огнетушители бели.

Аьлахи чаки аргӀаш ду моттигаш, ялат оарда хьаттоаш ялата аргӀаш нормалка хьежа цӀи йоаpa средстваца Ӏалашъяь хила еза.

Новкъостий! Ялат цӀерах лораде, кхашкеи аьлах, чах аргӀаш дечеи цӀи ялара духьалара правилаш теша ма е.

А. ЛЫСЕНКО,
Нохч-ГӀалгӀай АССР МВД УПО воинкагӀвона лейтенант.

Аьттув балба шун, жа лоргараш

Пхьайтта эзар совгӀа устагӀаба. МалгӀабика района «Ингушский» совхозе. Сунженски Терски ловкъашка я жолаш.

ХӀана совхоза жа лоладерашта хьалхашна латтача декхарех кертера лор да, уж лоргара кампани лоацача хана чакхъяккхар. ХӀаьта иштта вӀаштӀехьбаьккхаб из болх уж юэра?

Терски дукъ тӀа уллача жа лоргача пункте дӀавахалехьа совхоза керттерча зоотехникаца Чергиза Беслана къамаьл хилар ю.

— 22 мае дӀадоладеннад тхо жа ларга. 20 саг ва цига из болх беш. Пункта помещенеш дика еаьй, жа лоргара пхийтта балха моттиг йолаш я. Цига керда вентиляционни система яьй. Цу гӀулакха чӀоагӀа раьза ба жа лоргараш. Укх сахьате цига тӀоргда вай, — йоах Белана.

Цхьа ха яьппача тӀолла Терски дукъ тӀа уллача жа лоргача пункте кхоач тхо. Гаьнара хьежача гургдолаш докккийча аланашца ядаь лоугиташ доахк пункта коа, Шеча уголоке. Жа лоргара кампани сихеи дикеи чакхъяккхара къахьегамхой тӀакхьедаш да уж.

Помещене дӀачудоал тхо. ДӀакхача пестола шиша оагӀорахьа болх беш ба жа лоргараш. Кадай лен цар кулгаш.

Учетчик вагӀача хьалтеха да хьокхамий уаг. Цу тӀа дӀаязбу жа лоргараша хӀара дийнахь баь болх. ХӀаьта цу тӀа хьежача гуш да хьалха малав а.

ХӀара дийнахь баьча балха учет лелаю Къахьегама Шеча Байракха кавалера пункта заведующе Арсамаков Ураабе. Тха увзаш волча совхоза комсомольски организаце секретара Гетагажев Махьмада, совхоза керттерча экономиста гӀонча Коригова Тамарае.

— Шоана гучча бесса хӀама ювча хана мара ца соцаш хьинаре болх бу тха жа лоргараша. ХӀаьта дийнахь баьча балхах юкъера лаьохӀача дукха хӀама ца ешаш итт сом доакх хӀара саго. ХӀаьта болх дикагӀа мел бу дукхагӀа ахча доакх цар. ХӀайа санна тха бола дӀаболе графикагӀа йолча канал хьалха дарда тхо дерриге а жа лорга, — йоах Ураабе. Къаьстта дика къахьег Гандалоев Сугьяна, Хамчиев Сулаймана, Катиева Наси, Салатова Амаша, Яндиева Лоле.

Юкъера лаьрхӀача 3,6 килограмм да хӀара устагӀанна тӀера доаккха тха. ПланагӀа доаккха дезар 3,3 килограмм мара дац. ХӀаьта цхьаболча устагӀана тӀера 4 килограммал совгӀа а доал. ХӀаьзле 3,5 эзар устагӀа лерга баьннаб.

Цахаддаш таразаца увзаш латт жа лоргараша хьатӀакхухьа тха. Ше цхьан устагӀанна тӀера даьккха тха а даьхаш хьатӀайоагӀа Катиева Наси, 3,8 килограмм хилар из. Раьза я Наси.

— Тха дика ха — йоах Бамбатов Дахас. Хан-ханнахьа арадув «Молния» яха пенгазет. Боккха теркам тӀабохийт совхоза кулгалхоша жа лоргачар балхацара безам совбаккхара а. Масала, ихе дийнахь 510 килограмм тха даьккхачоа пхийтта сом премий дургьх. 467 килограмм даьккхачоа — итт сом. Цул совгӀа ихе дийнахь яхье хьалхе яьккхачоа карара кара тела цӀе яьинеа а дургьх.

ПланагӀа 38,4 тонн тха дохка дезаш я совхоз паччахьалкхенга, хӀаьта социалистически декхарах — 39,5 тонн. Из кхоачашде шортта тороваш я совхоза.

Б. ШАКРИЕВ.

РСФСР. Татарера Нижнекамски мехкдаьтта химически комбинат продукци теладш дӀахо хьалъеш я. Шу чакхдоалаш укхаза болх бе йолалургья синтетически каучук хьаю шолагӀа аргӀа. Керда мощностш болх бе йолалийтаро цхьан ахаэзи дукхагӀа арахецийтаргья из мехкара продукт.

Сурта тӀа: комбината шолагӀа аргӀа хьалъеча мотте оборудовани вӀашагӀйоллаш ва монтажникий бригадир Леонид Новичков. Цо кулгалдеча коллективо графикал дикка хьалхаловлаш къахьег.

Б. МЯСНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ЙОАКХО ЯЦ

Бутт совгӀа ха я Назрановски района «Октябра 40 шу» совхоза доахан ахканарча даьгӀенашка лажаш дола. Шортта буц я хӀана аргӀе. Цул совгӀа хьокха а хьокхаш мукх, кеи, кхыдола моша доакъар тел доахана. Цудухьа хӀара Ӏатто хӀана дийнахьа буси луш йола шура юкъера лаьрхӀача 9—10 килограммага дӀакхач. Цхьайолча доаркаша шийтт шийтта килограмм шура йоаккх хӀара ӀаттагӀа дийнахьа буси.

Совхозе ши ферма мара ац детташ дола доахан лелаеш. Цу шинна фермо 430 гаргга етт ба.

Дика толамаш доах шоайла яхье а яьнна къахьегача цу шин отделеней фермай коллективаша. Дог гӀоаздоаккхаш да цар шолагӀча квартале доаха толамаш. Масала, Белов Махьмад бригадир волча кхоалагӀча отделене ферма апрель бетта паччахьалкхена дӀачуенна шура 339 центнер я. Еррига цу бетта яьккхар 402 центнер я. 342 центнер шура дӀачуенний паччахьалкхенна май бетта а.

Массаза а шоай социалистически декхараш тӀехкхоачашдеш, кхычарна хьокхам телаш къахьегаш ба укхаза доаркаш Дугиева Аьсет, Ленина, Къахьегама Шеча Байракха ордений кавалер Хасиева Хьава, Гасанова ПаьтӀамат, дукха кхыбараш а.

Дугиева Аьсета дӀабадача ихе бетта хӀара кхоабача ӀаттагӀа 1600 килограмм шура яьккхай. ХӀаьта шура планагӀа цо яккха езар 1800 килограмм я. Ши бӀаь килограмма мара тӀехьайисаш цул Хасиева Хьава а. ХӀара ӀаттагӀа 1400 килограмм шура яьккхай цо.

Цар доаха толамаш бежа Ӏуша беча балхах тийша да. Доахан дика доажадеш хьабоагӀа балха йоккха опыт йола бежа Ӏуй Белов Хали, вежарий СелсӀвагӀар Дауди Махьмади, коммунистически къахьегама ударник Микалов Ӏийса.

Барттайна, шоайла новкъостал деш къахьегарах довх хьайбаш леладераша уж толамаш. ХӀаьта шеко яц СССР 50 шу дизара сийна тӀанйца социалистически декхараш ферма коллективо толамца кхоачашдергхилара.

Цхьабакъда, хьаьнала къахьегаш болча хьайбаш леладерий хьашташ кхоачашдеш, цар йоаккхо еш бац совхоза кулгалхой. БӀеха, тиша я доаркаш салоӀаш, доахан деттара гӀирс кийчбеш йола помещени. Цар шоаш кӀезиг — дукха лостам баьб цу чу. КӀир техай, кораш цӀендаьд. ХӀаьта а чура хьаж йоагӀаш я помещени. Ше уголок яц. Доаркашта салаӀа къаьстта цӀа дац.

ХӀаьа газеташ, журналаш ца деша саг корав хала да. Бакъда, укхазарча доаркашта бӀаргагӀ уж. Наггахьа цӀабахача цӀагӀа ца гой. ХӀаьта радиога ладувгӀийтах, телевизорга хьожилгах дувца эшаш а дац.

«Газеташ мукъагӀа хӀана дахьяц укхаза? — хаттар дича, учетчика Гиреева Аюпа аьлар: — Хьан дахьаргда тхона уж. Со ее бетта цхьа мара цӀа ... вода, хӀаьта саррахьа цӀалахача Ӏуйрийна сецца юха а воагӀа.

ЦаӀ санна берриге доаркаш, скотникаш, ферма кулгалхой летъаш ба, электрически сердал яц яхаш.

ВорхӀ-бархӀ бутт ва боахкхий ахканарча лагерашка хьайбаш леладераша. Мегаргдацар — хьогӀ шин километр мара гаьна йоацача желашкара ферме кхаччалца электрически лини хьайоллае.

— Электричество яларе радиога ладувгӀа а телевизорга хьажа а йиш хургьар тха — йоах Аюпа.

Баькъув из. Совхоза кулгалхой оарцагӀовла беза хьайбаш леладерий хьашташ Ӏаланцдара. Шеина гаьна — аргӀе, дукха хаоаш лоаш болча нахьа йоаза йоацаш е еза.

Б. ТАСАРОВ.

Доазал дехьара

ЭЛЛАДА КОРТАМУКЪА ХИЛА ЕЗА

Греце ца магийташ йолча Коммунистически парте орган «АВГИ» яхача газета ер номер аравьннай ЦРУ-си НАТО-си хьалха а доахаш 1967 шера 21 апреле тӀема переворот яьча дийнахь. Газет хьадолладу «Демократи котъяргья!» аьнна йолча аьшлагаца. Цхьан оагӀон тӀа да коммунисташ лувцарах дола хоамаш, полицейскеша лувцаш болча КПГ ЦК члений суртеш.

Шаьхха нийсденнад сона из газет: массехк номер мара ядаьрашка дӀа ца кхоачаш, йиса тираж дӀаьккхай. Цу дийнахь, 21 апреле полицейскеша редакце здане тӀава «Авги» яха йоазув дӀадоаккхаш, архиваш, рукописаш, мебель хоаагӀа аракхтиса бӀаргдалайра сона. Ара ца дувлаш сецал гречески къахьегамхой цхьаьнкха довзаш дола газет — «Демократически аллаги». Переворот хиннача хьалхарча сахьата дӀакъайлар эггара боккхагӀбола Ӏилмахой, писателаш, артисташ безаме гуллуш хийна греко-советски общество. ЧӀоагӀа дохкача ашараша юкъагӀа а йоахаш, бӀарччача дийнахь боалом оазв радио чу гӀолла дувцар: «Мехка коммунистически кхерам тӀаотгарах лелал долча гречески эскаро Ӏаьлах ший бе деллад,— яхаш.— Эскар эллинизм кӀалхарйоаккхаргъяр и, кх. дӀ». Йоазайериг политически партеш, профсоюзаш, дӀаьккхар парламент. Юкхье дева контрреволюце лидераша дечкъадаьр шоай керттера мозстагӀа мехка прогрессивни нивзаш хилар, эггара хьалха КПГ а йелаш. Эггара хьалха набахта бехкар Гитлера духьала лийтараш.

ДӀадахад пхи шу. Хьалха а санна Греце эггара йоккхагӀйолча городашка — Афинашка, Пирее, Салоникашка — дӀалкханза а чрезвычайни положени, Коридалосе, Аверофе, Эгине, кхычахьа концлагерашка, набахтешка чу беана боахк демократаш. Кхерам тӀалатташ ла къомахчал долча къовсамхой, КПГ ЦК Политбюро члений Григорис Фаракоса, Никос Калудиса, парте ЦК члений Х. Флоракиса, К. Лулеса, кхыча дукхачар а вахар. Дикъ шу да дукхьал жуика шийна тӀех льча къорга чу цу режима духьал волла Александр Панагулис воалла, Сердал чукхетац из воаллача, шийла я, пхьакха медицински новкъостах дац.

«Са даьке диктатура жиэаш тӀамеха хегаш тӀалатташ Ӏалаш оаш я, — ялаж язлова дукха за йоацаш лаьпа дӀалхьийтача Лойла Логарас. — Из диктатура отталый США воещиндасе НАТО-си. Цо хийна боахкабу бӀаьш, бӀаьш бола Греце турпала къовсамхой, царца дукхха кхалнах а. Со чӀоаггӀа тешаш я вай идеалаш котъяргхиларах». Хунта набахтара тамашийна арадаьнад Лойлай письмо.

Уж мугӀараш аз дешача хана сона дагайох переворот дулача бус Александраса проспекта тӀа «Даькъала хийла демократи!» аьнна шеrӀа а теха топа дхона кӀал этта. ПӀи мала я ца хови йиса гречески патриотка. Дагадох къайлагӀарча КПГ-ас «Патриотически фронт», «Эрригтоецие кортамукъалеи болам», «Ригас Фересе» яхача организацеша кхийчьаь 7 ноябре хьалъэккача шеча байраххех, диктатурраца духьал даьла къамальех дахь хоамаш. Бокхха кхерам тӀалатт патриотий вахара — гитлеровски оккупаци йолча хана тӀалийцача, коммунисташта духьалаоча № 509 йолча закона лаpa тӀа хӀанз а тӀехь мехка тӀема трибуналаша судаш ю. Бакъда, цхьаккхача репрессешта могаргдац кортамукъалента бода гречески халкъа лоӀам кагбе. Демократически кортамукъалеяш дӀалхара духьал ба бӀаьш бола зӀамигачеи юкъерчеи буржуазе вихалаш, юристаш, писателаш.

ТӀема переворот яь пхи шу далар гречаша белгалдаьккхар, духьал хилара манифестанеш а еш.

Греце, демократи яха кхетам эггара хьалха хьахийнача мехка бокъонца бола цаӀ халкъа бекъонаш бахьан къовсам латтабу. Элладех милитаристски паччахьалкхе яр цӀаккха а ловргдоацаш ба. Гречески патриоташа къовсам латтабу демократи бахьан, политически лийна боахкаеш мукъабахара тӀехьа. Цу къовсаме дарна барта да дерриге прогрессивни адамаш.

Гречески патриоташа бартцхьоагӀо хилара болам легӀабара керда лагӀа хилар дукха ха йоацаш Париже хиннача Греце демократи лоралра хьакъехьарча дукхе халкъашта юкъера П-ча конференцех. Цу лоархӀамерча форуме тӀалийцар гречески къовсамхошта моральни материальни новкъостал дара пайдане программа. Конференце дӀакхайкадир 21 апрель гречески демократаша барт-цхьоагӀо хилара дуне халкъашта юкъера ди да аьнна, Греце еррига юкъара политически амнисти езга хьадехара нах тӀахьехаш кхайкарал тӀалийцар.

Тха мехка хӀанз дукхача предприятешкеи учреждешкеи хулача барт-цхьоагӀон митингаша «Эллада кортамукъа хила еза! Даькъала хийла гречески демократи!» яха советски общественноста оаз ек.

Н. ПАНОВА.
(АПН).

АНДЖЕЛА ДЭВИС МУКЪАЯЬННАЙ

НЬЮ-ЙОРК, 5 июнь. ТАСС корр. Г. Зубарова хьахойт:

Присяжни заседателий жюри Сан-Хосе (Калифорни штат) хиннача Анджела Дэвиса процессе денал дола американка бехке ец мел хийна хӀама кийса доацаш хилар я из бехке ца хилар а тӀа ца ийцача ялалзор. Къонгхчая долча коммунисткана таӀавар де гӀийрта американски реакце гӀулакх цунна эхь долаш дехар.

Суда чиновника жюре решени Ӏейийшачул тӀехьагӀа судахочо елар Анджела Дэвис йизза мукъалларахи цунна хьалчуденна хинна 102,500 доллар юхадалара хьакъехьавеи йола указани.

Анджела Дэвис мукъаликхара тӀехь къовсам латтабеш вола 400 саг гулвеннача суда ковьлар из ела а къежаш, цар чӀоаггӀа тӀоараш детташ тӀа а ийцар. «Ер моллагӀа дола лараце хийна Ӏац са вахаре, — аьлар Анджела Дэвиса. — Со теш массанахьа а США-и дерригача дуней тӀех со мукъаяьккхара тӀехь къовсам лоаттабьрашта со мукъалларах вай де гӀертачуя образац мара ца хетиш хиларах. Вай къовсам лоаттабергба берриге политически лийца боахка нах мукъабахара тӀехьа».

Къомахчал долча коммунистка аьлар из — Ӏотиьаяна духьалара къовсам дӀахо лоаттабергба ше.

— Сан-Хосе суде яь решени американски дунеши прогрессивни общественноста цо Анджела Дэвис мукъаликхара тӀехьа йӀаьххача хана а хала а лоаттабьчӀа къовсаме яьккха котало я.

Калифорни штата Ӏаьдало долча хӀама дир коммунисткана таӀавар де гӀерташ. Эхь дола процесс 13 кӀирагӀа йӀаьхъелар. Цунна яьккхавар «из бехке еш йола» 97 теши геттара дукха «бахьанаш». Процесса дӀадахийтар 800 эзар доллар.

ЛИССАБОН ООН-а ДУХЬАЛА Я

Колонеш дӀаяхара дешашта йолча вӀашагӀкхийттача Къаман Организаце комитето иштта «24-не Комитет» а оалача, португальски колонизаторех мукъаяьхача Гвинея (Бисау) районашка эфициальни комисси йохийтинга вӀашӀтӀехьаьккхая...

КӀира даьккхар миссе цу районашка, Гвинея (Бисау), Баьццарча Мыса гӀайрений ший лоӀамерча африкански парте португальски колонизаторашта духьала кераахар дуллаш лоаттабеча къовсамо даьха толамаш довза йиш а хилар. Цунах йола объективни доклад хьачуелар Конакре гулъеннача, цига ший выездной сесси болча хьалхаза этап дӀаьлом йолча ООН деколонизаце Комитетага. Цу сесси къамаьлаш дерза къамаш мукъадара болаший во... Португале колониальни дола дош йолча африкански территореи хьалаш дувцарга.

ООН миссега ший доцаш кхоьчашлара новкъарле я шоашта нел могар дир Лиссабони. Малхбуве дунна тӀехьа цел басашеи. ДӀадоладир из кхерам тӀатессарца. «Миссе членаш кхерамален бахьан берриге беха шийна тӀера дӀабоаккхаш» дола письмо дахьийтар Португале правительствас ООН-е. Цхьан хана «Диарио де нотисиас» яхача Лиссабонски газета тӀа араьлар статья — яха тугарглоашна из миссе оттае гӀертаж цхьаккха хӀамах оха ца хетаж эггара йоккхагӀйолча дунен халкъашта юкъерча организаце вожалаща даь хӀама дав ю. Статья тӀа дувцар миссе членашта «нагахь санна» террористашца цхьана хьалоне, цхьаккха къахетам хургьац, — ниччара воагӀа ца хови ихе кхийтта валара кӀальотт папех моллагӀвар».

Миссе членаш кхерабе магадзар, тӀаккха Лиссабона геттара во гӀулакх де лаьохӀа. ООН миссеи хоавод мехьа мальалиите а, колоне — Бисау столице кхьачар фордал дехьарча территорей португальски министр. Колониальни эскаро кхоалагӀа заьхьа Гвинейски республикаца доазув долаш ялача Бедана, Кебу, Буба яхача районашка дахийтар, миссеи цига гучайаьяларга хьежаш яр португальски командовани. Укхаза тӀаваланаьнаьнае 10 зазвнегазва 15 взавнета кхачалия сайто, тӀем а бив.

«ТӀема операци ялах напалма ца массехк юрт йоагайир, бомбаш йийтта йохаьяй больницаши школаши. Миссе членех цхьаьнне дийнар шоаш хинача моттига юхе гучаьлар шин португальски вертолет группа хьалаха гучаьа лерхӀаш. ПАИГК бӀухой фехиларахи йаь хьаьдх гӀулакхаш дараки дуламе планаш кхоачашъийтанзар, шоашта хьалхашка отталах деиаа толамна кхоачаде йиш а хилийтав ООН вешанна.

Ше даьча гӀулакхех шийна хетар ца хоипачул тӀехьагӀа португальски военш... ... тоха долла гӀоре юкъеддьийщар — дезинформаци.

«Америка оаз» яхача радиостанце хоам бир ООН миссеи доахол дехьа а йоллаенияц. Гвинее (Бисау) а хиинаш аьнна. Иштта хьахайкадир Би-Би-Си-е. Из «тешавоагӀа» информаци хьахайкайора Конакре «24-не Комитета» берриге членашта ПАИГК кулгалхойх тӀа а болаш португальски колониальни режимо яьча дуламех йола харцье йиш йоаца дикаеш миссе хьалхашка енача хана.

Баькъар лочкъадтегаш. Цу мехка халкъа лоӀам законагӀа кхоачашбер пхьа ПАИГК мара ца хиларах чӀоагӀа тийша да. Гвинея (Бисауве) юхабьеккхар ООН воналли цу мехка халкъа лоӀам законагӀа кхайкабер ПАИГК мара ца хиларах тешаш. Иштта дерӀ из «24-не Комитета а». Цхьа барт а болаш цо тӀайийцача резолюце тӀа ба ПАИГК-ана цо лоаттабеча къовсаме новкъостал де кхайкаш бола тӀахьехаш.

Ю. ОЛЕЙНИЧЕНКО,
АПН себ. корр.

Конакри.

США КОМПАРТЕ ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ-ЙОРК, 4 июнь. (ТАСС). Никсона болчча Москве переговораш яр бахьан дуне геттара боккха лоархӀам бола дукха соглашенеш йир. Из Советски Союзаи вӀашагӀкхийттача Штаташи юкъера паччахьалкхий отношенеш тоаяро, термоядерни тӀема кхерам кӀезагбара новкъа боаккха лоархӀам гӀа, дерригача дунен тӀа машар оттабара новкъа боаккха лоархӀам гӀа ба, йоах США Компарте заявлене тӀа.

Москве яьча переговорий дикаитогаш, йоах дӀахо, — из Советски Союз машаре дахара принципе чӀоагӀа тӀехьлаттам хилара результат а.

Заявлене тӀа белгалдоах «ВӀашагӀкхийттача Штаташи отношенеш тоаяро дунен халкъашта юкъера машаре хьалхьехьара дерриге гӀулакхаш а деш, советски кулгалхоче миролюбиви халкъий империалистически агрессена духьал къовсам лоаттабеча дерригача халкъашта новкъостал дара политикана тӀа тӀехьенна баргбоацаш хилар хьакхайташ хилар».

«СЕРДАЛО»
3-гӀа оагӀ. 8 июнь, 1972 шу.

ДЕШАРХОШТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Вахаре хьалхадоьлла дешар хьехара кердача маӀанга йоьлча школас шийна тӀоьц ше хьехабе-рашта знанеш кхара дехкар, халкъа цу е вокх дакъе болх бара гонзах Ӏомаергйоьла знанеш цунга кхачийтара дехкар. Къахьегама кхетам балара къасттa теркам тӀаьбохийт хӀаьз школе.

Школе дешархой Ӏомабу де-шара тайп-тайпарча предметий задачеш де, дукхахча дешалкха нийса никъ лаца. Бакъда, долаш дӀа хӀара йоӀам хӀара зӀамигача саган хьалхашка латта дорзанза дола цхьа дакъа — профессей дакъа. Мичча хоржалургда укха-за шийна дезар, мичча корорга ший гонзал дукхагӀа гучаяргьяр, ше аттара дукхагӀа эшаш хург-вар? Уж дешаш уьтт йохахагӀйоьл-ча классашка дешабагӀарашта хьалхашка.

Дукх а профессеш, уж ерри-гаш а шоай тайпара безаме я. МалагӀа хоржаргья царех?

Школе дац професси харжарак дола, лаьрхӀа предмет, учебник. Бакъда, школа дехкарийна я про-фесси харжара дешархошта новкъостал де. Сайренаш, диспу-таш, производстве хьалха латта-рашца, болхлошца, колхозхошца вӀашагӀкхетар — цу деррига а гӀо де деза лакхерча классашка дешабагӀарашта. ТӀехьагӀа бейх бар дукъа, нахда пюашкара пайда болар дукъа шоаш дешадагӀашта бераша хӀалхетадайта деза.

Вахаре нийса никъ лахара, дукха беза болх лахара къона-ча саго гӀо хар советски школа керттерчарех цхьа дехкар да.

Исполкомсиски, Аргунерча №№ 1. 2 долча Курчалоевски, Дуба-Юртарча, Чири-Юртарча юкъерча школашка дешархошта профессиональни лостам, балара хьакъехьара хьехам бу шоллагӀча классе деш. Из болх урока тӀа бахьа ца Ӏеш, классе доацаш къа-маьлаш леча, экскурсешка, кхы-чахьа а бу. Производстве хьалха латтарашцаи новаторашцаи де-шархой вӀашагӀбетталулга тради-ци а хилла дӀаьттал.

Курчалоевски юкъерча школа 10 класс чакхъяьккхарех 70 про-цент дешархой промышленни предприятешкеи юртбахама про-изводствеи болх бе совц, медсест-рай курсаш чакхъяьха мехкарий юрташка болх бе совц. ДикагӀ-бола производственникаш, Курча-лоевски юкъерча школера дийша бахнараш Ленина цӀерагӀча кол-хозе путевкаш а яле, ший чохь деша ухийт.

Аргунерча № 2 долча юкъерча школанех «Яицемаш» заводан юкъе айхха бунзам ба. Классе боацаш дешархоша беча балха юкъе хьикаре дакъа лоац завода болхлоши, школе а заводе а вӀашагӀбетталу уж, цхьана белгал-доах дола денош, производстве хьалхалаттарашца вӀашагӀбет-талу, заводскей профессеш-специальностош дӀайовзийт. Аргунерча профессионально-техни-чески училищей кулгалхойи пре-подавателаши мастераши хаст каста боагӀа школе.

Аргунерча шинна а школе бок-кха болх бу дешархошта профес-сиональни лостам балара дакъе, из бахьан доладш школа йисте-яьккха бахьна кагирхой шоаш мича деша баха беза, малагӀа специальность Ӏомаергья, малагӀа болх беш хургба хоьш дуй.

Къахьегама кхетами профессиональни лостами луш болх бар бахьан долаш 10 класс йистеяьккха дукха дешархой 6—10 бетта йола шоферий, трактористий, комбайнерий, гӀишлоиъерий курсаш чакхъяха деша ух.

Аргунерча № 2 болча школе 10 класс йистеяьккха 18 йоӀ г. Аргуна хӀаьаш тегача мастерскешкеи ательешкеи шиеш йо-лаш болх беш я. Из школа йистеяьккха 21 зӀамига саг шоай горо-да маьхха-пекарие предприятешка къахьегаш ва.

Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университета исторически факультета студенташа дукха за хьалха деш шефал леладу Чири-Юртарча школана. Студенташца кхьала шоай дийсархой болча хьоашагӀа баьхабах дукха ха йоацпаш Грознерча № 15 йолча юкъерча школа дешархой а.

Исторически факультета комсомольски комитета секретара Бутаев Абдуллас а дешархошта дийцар факультета студенташа дакха толамаш, Москве студентий ЕрригаӀоазии слете хиннача Зайнди Чантаева дийцар цига хинар. Дешархошта чӀоагӀа деза-делар шоай шефаша оттадаь художественни самодеятельноста концерт. Вузийи техникумий студенташца вӀашагӀбетталадаре гӀо ду дешархошта цар шоайта професси харжара.

Дукха ха йоацаш Чири-Юртарча юкъерча школе хьоашагӀа бахьке хилар из школа йистеяьккха хӀана мехка тайп-тайпарча юкъерча а лакхерча а дешара заведенешка деш беӀа студенташ. Горски юртбахама института студента А. Делиханова дешархошта дийцар институтерча дешарах. Иштта дӀамаьл дир гӀишлоихой техникума студента А. Парчаева а. Школа йистеяьккхарий цӀера-гӀа хьаьшашка моаршал кхьттар 10 класса дешархочо Бицаев Алаша. Дешархоша концерт оттадир хьаьшашта.

Дуба-Юрта юкъерча школе хилар «Деррига балхаш дика да — боззар харжаш ях сайре. Дукха дешархой гулбеннабар укхаза балхех, специальностех дувцачуйта ладувгӀа. Из школа йистеяьккхача, хӀала Советски района больница лор волча Юсупов Имрана, ОМУ-1 болча прораба Хациев Абдул-Хьакима, «Предгорный» совхоза керттерча инженера Чалаев ХӀарона, кхычар шоай профессех дийцар.

Дешархошта професси харжа гӀо дар школай бехктокхаме декхар а паччахьалкхен бокхача лоархӀама гӀулакх а да.

В. КОСЕНКО,
Шелан района инспектор.

Халкъа товарий выставка

ШоаллагӀча июне дело цхаьлагӀча шоагахкачтала «Красный молот» завода спорта Двореце бахача наха эшача товарий выставка хилар.

Выставке дакъе доацаш ер вай республика предприятеш, учрежденеш, кхыйола организацеш.

«Красный молот», Назрановски «Электроинструмент», Аргунски «Пищемаш» заводий, Грозненски химкомбината, «Росгалантерея», «Роскультторг», «Росхозторг», иштта моттигерча промышленноста предприятей продукци ер йоккхача зале хьокха оттаяь. Къасттa хоззи дикон кийчъяьр «Росгалантерея», «Росхозторга», Грозненски химкомбината продукци хьокъокхаш йола витринаш.

Выставке дакъалоацаш ер Ростовски «СевКавфинал» а. Цо дайта маӀача наьхох кхаллаьден бараш, кега гӀире, дукха трикотажни изделеш Болгаре, Чехословаке, Польше, Венгре мехкашкара дар.

Б. ШАКРИЕВ.

КХАЖАМИЙ БОАРАМ

СССР Министрий Советерча физкультурай спортей комитета спортивни лотерей керттерча управленера хоам баьб 15-ча тиражагӀа кхаж барех.

ПхийттаълагӀча тиражагӀа вай цифра нийса дӀайоаьлл цхьаннег а. Пхиппа цифра нийса дӀайоаьлл вай республике яке саго. Царел кӀаране 2494 сом эцаргда.

Ийъ-йиъ цифра нийса дӀайоаьлл 127 саго, царех хӀара саго 56 сом даьккхад. ХӀаьта кхоккха номер нийса йоаьлча 3946 саго диъ-диъ сом кхоачаргда.

ТӀехьара алхайттаьлагӀа тираж г. Ленинграде хиттагӀча июне хургья.

Г. АБУЕВ.

Бокхача безамца тӀакӀцар Липецкера бахкача хьашашта оттаяь «КонкурсагӀа сиг йоалларийтар» яха комеди Грознерча театр довзарша. К. Гольдоне комеди чӀоагӀа сакъердамеи чулоацам кӀорга болаши я. Доацца арга вай цун чулоацамах.

Лахь болча нахах ваьнизча, кӀезиг-дукха тоpo хинна волча цхьан саго — Пандольфа лоохӀ ший маӀ мара йоаца йоӀ — Лиетта — цӀн хезача, бӀахийча наьха сагага маьре яхийта. Из уйла йолаш бречни объявлени лу цо газета тӀа. Объявлени каракхоач айлакъе лелача светски кагийча наха. Пандольфа йоӀа доаллаха гостинице ях кхы. хадий, хьаькъал дола йоӀ. ХӀаьта Лиетта цо гостиница доаллахьа йола Филиппа чӀоагӀа безаш я. Цу деррига гӀулакхана дукха комически положенеш хьахулийт. Гротеска боарамга кхоача моттигаш йолаш ирен вӀаштӀехьалькка я А. Найденова оттаяь музыкальни комеди.

СУРТА ТӀА: Спектаклера цхьа сцена. Лиетта роль ловзеш я З. Горячева.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ДИКАГӀА ЙОЛА БИБЛИОТЕКА

Боккхеш дешан библиотека я Шелан района Курчалоерча берий яр. Укхазара книжкаш кийдеш 1300 соьгӀа бер да. Дукха болх бу библиотека заведующе Юсупова Рамната ший зӀамигача книжкаш дешарашца, царна книжка дукха дезадолийташ, дийшачул маӀан кхетдеш, из юха дувца Ӏомабеш.

Ший балха керттерча декхарех цаӀ лоархӀ Юсуповас книжкаш беранта юкъе дукхагӀа дӀадоаржадар. Иж бӀаь гарга бер долча юкъерча школе передвижка я цун. Кхы а дукхагӀа берашта юкъе книжкаш дӀадоаржадара бархӀ шерарча школе а передвижка оттае лерхӀ библиотека-болхлоша.

Книжкаш лерадеш, кхом беш леладе Ӏомаду цо берам. Деха книжкаш тоадеш беттарга вӀашагӀлотаеш новкъостал ду бераша. Царна юкъе къасттa белгалбоха беза массалара активистащ ворхӀлагӀча класса дешархой Р. Гириханова, М. Татаева.

Библиотекара болх дукха ба. Цунна новкъостал нийшача массаза кийча я хьехархо Курлянчик Любовь Сергеевна. Цун новкъосталца бархӀ шерарча школе В. И. Ленин вьича денпеи космонавтика денпеи хетаяь утренникаш чакхъяьхар Юсуповас. Тендрякова «Чудотворная» яхача книжках дешарий конференцена кийче ец город Грознерча Гайдара цӀерагӀча библиотека новкъосталца оттадаь хаттараш берашка дӀакхачийтара хьалхе дӀаделар школашка.

Книжкашта пропаганда яра болх дика вӀаштӀехьабаьккха лелабу Юсупас. Хоза кийчдаь, тоадаь перех хьалтеха доахк «Ленин вахаш а ва, вахьа а ваьхав, вахарг а ва». «Тхо малагӀча фальгаш тӀара да?» яхи стендаш. БӀарг тӀаоттача витрина тӀа хьахьоттадаь хайт керда дена литература.

Ший болх дукха безаш из дӀахе тоабара ший низ ца кхебеш къахьег хьинар долча нохчий кхалсага Юсупова Рамната. Массехказа граматашцеи совгӀаташцеи белгалбаьккхаб цуй къахьегам района кулгалхоша.

«ДикагӀа йола библиотека» яха цӀи яккхара республике лаьржача яхье дикъа лоацаш дика гӀулакхаш карагӀдувларах Нохч-ГӀалгӀай АССР культура министерстваи профсоюзий областа Советаи «Техника, дика болх бу библиотека» яха цӀи луш диплом делар Юсуповас кулгалдеча Курчалоерча берий библиотекана. Укх шера ПхьоалагӀча май цӀейна сийленца вахаьлкхара районерча библиотекай коллективашта юкъе лаьржача социалистически яхье дика хьокхаман гойтарах царара цхьа теда вашиели, хӀаьта ЮсуповайЮ ка Сийхен граматеш енкай района культура отдело.

Т. АРЧАКОВ.

СУРТА ТӀА; Шелан района Курчалоерча берий библиотека заведующа Юсупова Рамнат.

Автора сурт.

ЦХЬАЬКХА ХАЛКЪА ТЕАТР

ЦхьоалагӀа май хьатӀакхоачаш «Красный молот» завода культура ЦӀагӀа заводской халкъа театра «Наькха бер» яхача спектакла премьера хилар. Кхаь даькъах латта комеди я из. Укх деношка шозлагӀа оттайир из спектакль. Безамца тӀаийцар из зрителаша. «КӀантий да, кӀантий!» — кхаш цӀогӀарч доттар залера. Боккъалдар хьича, дика ловзайир артисташа шоай ролаш. Цхьаьца гӀалаташ-м нийслора, театр самодеятельни ма дий! Из кхетадеш да. ХӀаьта а дика гӀулакх карагӀдаьнад завода халкъа театр.

Ах шу мара дац из спектакль оттаьь режиссер Фридман Игорь Семенович завода культура ЦӀагӀа болх бе вонх. Театрера болх дукха безаш бола самодеятельни артисташ нийсбелар цуйна укхаза. Цо торо хилийтар ер шу долалуш заводе халкъа театр вӀашагӀдалза, хӀаьта шиъ-ах бутт боаллаше спектакль хьекхар цар. Цун гӀоич, ассистент из стальцехера токарь, завода ветеран П. М. Калустов. Сцена тӀа 40 шера болх баьча самодеятельни артиста йоккха опыт я.

Халкъа театр вӀашагӀдолла-ча хана, механьтта аппараташ еча цеха электрогазосварщикага Пеленцук Владимир Семеновичага дийхар театре дакъа лацар. Дукха хана доаз художественни самодеятельносте дакъа лоацаш хьавоагӀа из. ЧӀоагӀа раьза а хинна хьа а нийца цу спектакле къаьнача музыканта роль дика ловзаю цо.

ЧӀоагӀа дика хийтар № 2 йолча цеха токара Ильясов Сурхоьа спектаклера студента Костий роль шийна еннилга хайча. Цух хьалха миниатюр яхача театре дакъа лоацаш хиннав из, бакъда, пьесе юкхьанца дакъа лаца дийзар цун. Ший доттагӀа Загаев Хас-Махьмад театра юкъевоар цо.

— ХӀана хургдий-те са? — яхаш шек вар из.

— Хьажа фу хул..

Иштта репетицие яха ваьлар Хас-Махьмад. Сарралца балха хинначул тӀехьагӀа хӀара кӀира кхоъза репетицие водар, хӀаьта вокх, мукхача дешошка цӀагӀа ролаш Ӏемайора. Хала дар кагийча наха. Пхьабакьда Хас-Махьмада дог гӀоздувлар хьалаьнача гӀулакхах ший камаьхае лелаш. Спектакль оттаеш тӀех дика ловзайир из студента Юсуфа роль.

Спектакль оттаеш дакъа лаьцар керттерча технолога отдела инженера В. С. Мухлынинас. Кхана але а дика аьтта бахьар цун музыканта сесага роль ловзае. Хьежаранта дукха ехалуш, дика ловзайир шоай ролаш вреженишпас Л. И. Палий, технически документаце отдела оператора Т. Б. Вышинкоелас, механьтта аппаратура еча цеха комсомольски организаце секретара, экономиста Л. И. Грищенкос, кхыберша.

БӀарг [illegible]

ХӀана шоаш шефал лелладеча «Староюртовский» совхозе, Грознерча сапоӀана ЦӀагӀа, Серноводске салоӀача наха хьалхашка спектакль оттае кийчлуш да завода халкъа театр.

Хьалха оттаьча спектаклий хьекхад халкъа театре йоккха таланте йолаш артисташ хилар. Цар керда спектакль оттаергa дег доаш зритеӀаша.

Н. СОКОЛОВ.

Дешаш хургба керттера инженераш

ГрозНИИ-и «Гипрогрознефть»-и коллективаш чӀоагӀа дегаш гӀоздьина кийчлу СССР хьаь 50 шу кизар дикача гӀулакхашца белгалдаккха.

Цу дезача денна хетадаь дуккха а гӀулакхаш де лаьрхӀад саха 1972 шера. Царна юкъе а Еррига союзан семинар «Крекинга цеолит йоалла катализатораш промышленноста юкъе йоалдира опыт» яхача темагӀа йола школа. Из семинар вьга тӀадиллар ГрозНИИ-еи «Гипрогрознефтанеи». Из хургья 1972 шера 12—17 июне ГрозНИИ. Семинара программа расписани оттаяьй, цига хургбола нах хьоастабаьб. Дика керттерча дакъе хургба каталитически крекинга установкаш йолча механьтта чакхдоахача предприятей керттера инженераш крекинга проектий керттера инженераш, цехий начальникаш.

Лекцеш ешаргья Москаерча, Башкирерча, Грознерча мехка кхьча районашкарча промышленноста цу дакъе керттерча специалисташ, 8 лекци ешаргья ГрозНИИ «Гипрогрознефта», Ленински Анисимовеи цӀерагӀча заводий специалисташа. Семинаре шоаш Ӏомадаьр болх «Цел йолча» каталитически крекинга катализаторий фабрика установкашца чӀоагӀъеръя семинаре дахьлоацаргда.

Семинар - школа вӀашагӀтохари из ергйола моттиг къоастари ший бахьан долаш дац. Дикха а ерй дола а дакъе лоац Грознерча инженераша - проектировщикаша, заводий специалисташа каталитически процессаши крекинга катализаторашi хьалран уж промышленносте карерзадан юкъе. Массехк шу хьалха вай мехка вӀгара хьалха гролцешцара хьайир чакхдоахача механьтта енфрда продукташ дукхагӀа хьайоалийташ йола каталитически установкаш, цар болх белгадара а дерзадир. ЧӀоагӀа дег гӀоздоладах да дӀаша вай мехкара механьтта чакхдоаха заводаш одруган а хӀана цу тайпа каталитически установкаш йолаш.

Оаха чӀоагӀа дика хетаж кхоачашду тхоаьнта тӀаьдилла гӀулакх мехка механьтта чакхдоахкхар лакхдара, СССР хьаь 50 шу кизара из доагӀара лаьккадалара юкъе лоацa дакъа хила тха опыт.

Ф. МУСТАФИН,
ГрозНИИ [illegible] отдела заведующи.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ГАЗ—БАХАЧА НАХАИ ПРЕДПРИЯТЕШТЕИ

Магистральни газопроводий Грозненски управлене хана цхи ди хьалха кхоачашьяьй лхе бетта план, планах тӀех бӀаь миллион совгӀа кубически метр дика доагор а денийад.

Нохч - ГӀалгӀайче а лоалахарча республикашка а лаьттан кӀал газови турбаш ежаш ба газовикаш. Укх шера 225 километр йӀаьха газопровод йилла лерхӀ цар. Масала, йилла йоалаш латт 500 миллиметр йола Шамхал — Булак—Махачкала яха газопровод. Сихъаь юллаш а 49 километр хула Курсавка — Черкеск яха а 24 километр хула Черкеск — Джугута яха а магистралаш.

ШоаллагӀчеи кхоалагӀчеи кхартилашка уж ши участок ер йисте а яьккха болх бе дӀахьла доаш денах гӀишлошъераша.

Шу чакхдоалаш хьакъа ергья Чечено - Балкхаройчера нийз бела газопровод Газ города Тырныаузерча рудникашка тӀоргья.

Ставропольски крав цхьайолча районашка газопроводаш йохкаш я.

Бокха теркам тӀаьбохийт вай республике газификаци ера а.

Укх шера газ кхоачаргья Нацарен районе, еррига АчалкхенашкA. Кастта йохкаргья Назрань — Пхьилекъонгий - Юрт; Назрань — Экажкъонгий - Юрт яха газопроводаш.

Газопроводех совгӀа газовсанта хьалду вах чубаха цӀенош. Шу чакхдалалехьа 90 дезаха долла цӀенош хьаьдадь дарга Моздоке БархӀ квартира - йола цӀа кхоачаргда город Бавсака къахьегамхошна.

А. БУБЕНКО.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 июнь

9.30 — Передачай программа. 9.35— Кердадараш. 9.45 — Дешархошта. «Хьона яздаь дая». 10.15 — «Цициле мӀаье лелладаь тӀемашийна хьамаш» яха телевизиони дукхаь серийни художественни фильм. 6-гӀа, 7-гӀа, сереш. 11.05 — Коммунисти хан. 11.35— Московскера лакхера погранични командни училище образцови оркестра концерт. 2.10 — «КамАЗ йолалуш я» яха телевизиони документальни фильма премьера. 12.25 — Кердадараш. 16.10 — Передачай программа. 16.15 — «Эрсий мотт». Дешара передача. 17.00 — Дешархошта. ЗӀамига а бокхий а музыканташ. Гнесинаш цӀерагӀа йолча берий музыкальни школа хьакъехьа дола концерт - очерк. 17.45 — Берашта фильм. 18.00 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттела). 18.20— Дешархошта а вӀаметӀболча дешархошта а «Сакъердамерча лоазарашка физика» 2-гӀа фильм. 18.40 — Дуней хьалкъашта юкъера обозрени. 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Кхашка балхаш деш бараштa. Концерт. 19.40 — Шоана бераш. 19.50 — Мехка кхашка. 20.00— Анчаров. «Денна тӀехьа де». Телевизиони спектакль. 3-гӀа дакъа. «17-гӀа март, ера». 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — «Дон-Кихота бераш» яха художественни фильм.

9 июнь

9.30 — Передачай программа. 9.45— Кердадараш. 9.45 — Дешархошта. «Ставрополе туристаш наькъашка гӀолла». Пятигорскера передача, 10.10 — Йохаргйоаца сони. 10.40 — Вес бола телевидене. «Хин бухера аилаьнгиш» яха художественни фильм. 11.30 — Мехка кхашка. 12.05 — «Даьнкера искусство». Передача дӀаяьу РСФСР-а халкъа артиста Кондрашина. 13.15 — Кердадараш. 16.10 — Передачай программа. 16.15 — «Москва тхан а кхоана а». Истори йола дешара передача. 16.45 — «Вайнах» яхача ансамбля концерт. 17.45 — Берашта фильм. 18.05 — Телевизиони кердадараш (гӀалгӀай, эрсий меттала). 18.25— Хоамаш, реклама. 18.30 — Дешархошта а зӀамагӀа болча дешархошта а. «Сакъердамерча лоазарашка физика» 3-гӀа фильм. 18.45 — Партийни просвещене системера дешара шера итогаш. 19.00 — «Социализма дуне». Дуней хьалкъашта юкъера программа. 19.30 — Эггара хьалха телевизиони экрана тӀа. «Революце бола никъ» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — «Саппоро доша медалаш» яхача телевизиони документальни фильма премьера. 22.30 — «Московски седаьрий» яхача искусства фестиваль. Балета сайре. Чайковски цӀерагӀа болча Консерватори залера трансляци. 23.30— Передачай программа.

ХОАМ

Консерваш чуллыка вай мехка хьаь Ӏоакъа бахкаш хьада боарам а боацаш дӀачуйийа Нохч-ГӀалгӀай АССР потребительски коопераце еррига чӀоагӀа продовольственни товарий бухкаш пунктанех.

Шоашкара эсса Ӏоакъа бахкаш дӀачуяс, промышленноста чӀоагӀа эшаш а уж.

Наьха йоакхо ю

Къахьегамхой идейно-политически кхетам лакхбара, халкъа-боахама планаш кхоачашъе цар цигаш оарцагӀдахара клубий, ДК-ий, библиотекий лоархӀамера роль хаддаза дегӀаух.

Вай вахара хоза юкъ, сийлень-доккхий гӀулакхаш карайдувла вай къахьегама турпалаш хьахьокха книжкаш, фильмаш, спектаклаш, иллеш халхараш эш вай халкъа. Из кхеть а деш дӀаяхача пятилетках, ленински юбилейни шера карагӀдийнарех пайда эцаш укх шера а болх бу Нажай-Юрта района культура учрежденей болхлоша, хӀаьта Ӏоаь опыт дегӀакхуш, партеи правительстваи решенеш наха юкъе йоаржаира дикагӀа йола методаш лех.

ХӀанз шоай кертерча декхарех цаӀ лоархӀ тха района культурни учрежденеша, СССР хьаь 50 шу дизара никъадоккхаш XXIV съезда исторически решенеши КПСС ЦК Пленумий соцамаши шерра наха дӀадовзийтар. Цу хьакъехьа хӀаьть иштта кхоацкарча станашка, фермашка ешаргйола лекцеш, докладаш, ергйола беседаш, тематически сайренаш, культура отдела кхоачашъергйолча мероприятей плана тӀа белгалъяьй.

«СССР хьаь 50 шу дизара сийленца накъадахара» яха агитпоезд вӀашагӀйолла лаьрхӀад оаха. Из чакхъергья района юрташка, дуккхача станашка, фермашка гӀолла.

Укх юбилейни шера кхоачашдо хаьркӀача гӀулакхех тӀаийнна социалистически декхараш района дукхагӀйолча учрежденеша толамца кхоачашду.

ХӀанз, кхашкара бахкаш сихденнача хана хӀара стане, хьайбаш леладерий ферме бӀаргаго йиш я тха культура болхлой. Кхаш леладерий торо хул салоӀача сахьаташка шоаш болча моттиге кинофильмашка хьажа, корда газеташ, журналаш деша. Района самодеятельни артисташа укх шера 50 концерт оттадаь юрт-бахама къахьегамхошта.

Шоаита хьалхашка латтача декхарех дика лоархӀабу Зандакски, Галайтински юртий культура ЦӀеной, Баланеуйски, Галански клубай, Мескетински, Саясановски библиотекай творчески болхлой. Колхоза юртбахама къахьегамхошца цхьана Гурре а дӀаболабу цар шоай болх. ХӀана аьлча, хаддаза производстваца бувзабенна, цун гӀулакхаш довзаш хила веза культура болхло, коммунист, агитатор, политинформатор хиича хӀаьта я.

Культура учрежденеша бокхха теркам тӀаьбохийт художественни самодеятельность дегӀайоалаара. Цу гӀулакха дика новкъостал ду хаддаза чакхдоахача хьажараша. Цар хьаьхох самодеятельни артистий говзал лакхлуга, самодеятельни коллективаш творчески дегӀаухкита.

Зрителаша бокхача безамца тӀаэц тха артисташа доаха халкъа иллеш, халхараш, эшараш, ший тайпара хоза уж кхоачашдар белгал а доакхь.

Тхоай низашка хьежжа самодеятельни артистий репертуар шаьхагӀа, наха дикагӀа дӀатӀаоаргйолаш кхийита хьож тха. Дахе, къамаш дукха дезаш зрителаш кхебара халхар, художественни дош, инсценировка бокхача лоархӀаме хилар теркал а деш бу из болх.

Шоай низ а хьинар а тӀадохийт тха района культура болхлоша зрителашта сценаш тӀара юртен производственни вай хинара турпалаш болча наьха образаш хьахьокхара совгӀа керда вахар хьалдеча вайна новкъарле ераш а ширача зинах дика гӀулакхаш доалхараш а, гучабахара бокхха теркам тӀаьбохийт.

Дукха ха йоацаш самодеятельни коллективий хьежарашех фестиваль хиннача тӀехьарча халкъа творчества телевизиони концертех дакъа лоацаш дукха дипломаши граматаши еннай цар-на.

ХӀанз тха самодеятельни коллективаш СССР хьаь 50 шу дизара хетальча IX республиканскии хьажарга кийчлуш я.

Х. ХАМИДОВ,
Назрай - Юрта райисполкома культура отдела заведующи.

ХАОТТАМ

Тахан республикех Грознен гӀолла кӀеззиг - дукха моркаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьа лаьгӀеи къилбаседехьа тӀаьхкхеи мух а хьекхаш, фегара температура республике гӀолла 22—27 градуси, Грозне 24—26 градуси йӀовхал а йолаш ха оттa мег. ДӀаорча шин дийнахь юкъьанца цхьанца йолча моттигашка лоацача хана догӀа а делхаш, дуӀх а хулаш, хувзалуш, лаьгӀа, гӀаьххьа мух а хьекхаш, буйсан 5—10, дийнахь 18—23 градус йӀовхал а йолаш, ха оттa мег.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-30-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарех, культуран отделий—3-61-46; промышленноста отдела—3-42-30; юртбахама отдела—3-42-28; дийшай отделий бухгалтерей — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны; редактора—3-44-96; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря —3-34-38; отделов партийной жизни и культуры —3-61-46; отдела промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/34.

СФ05122 Заказ 4114